

פרשת וישב - חנוכה
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון נ"ד

העדה

העדה
אלקי אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון מוגדל
לחנוכה

משנת החסידות

סעודת חנוכה
(בעיר לעיקוואד שנת תשס"ו)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו:

נס חנוכה –
הארה של
עולם הבא
בעולם הזה

**חנוכה איז א יום טוב
וואס דער רבוננו של עולם
איז מגלה פאר אידישע
נשמות די פנימיות פון
דער נשמה! חנוכה ווערט
נתגלה דער 'אור הגנוז', דער
באהאלטענער אור פון מלך
המשיח. וואס געווענליך איז
עס מיוחד פאר צדיקים...
אבער אום חנוכה עפנט זיך
עס אויף פאר יעדן איינעם!**

מדור מסילת המועד
עמוד ז'

- א. ימי שמונה: 'שמונה' מכוון כנגד חיי עולם הבא**
עולם הבא נקרא עולם השמיני | חיי עולם הבא היינו חיות של התעלות הגוף למדריגת נשמה | בעת מתן תורה זכו להכרה שחיים אמיתיים אינם אלא חיי נשמה | מסירות נפש – פירושו בחירה בחיי נשמה | גילוי של מתן תורה נמשך לעד ע"י המזבח וע"י הארון | המזבח היא מקום של מסירות נפש מתוך שמחה
- ב. ופרצו חומות מגדלי: התנגדות היונים לכל דבר פנימי**
ז' קני המנורה האירו אל מול קדשי קדשים שהיא עולם השמיני | מלחמת היונים דייקא על עניינים רוחניים ופנימיים | הנצחון על היונים היתה ע"י חינוך המזבח והדלקת המנורה | ע"י דביקות בתורה – מקום הארון, זוכים למסירות נפש – מקום המזבח
- ג. נרות חנוכה: גילוי אור פנימי בתוך העולם הגשמי**
נס חנוכה – גילוי ענין פנימי בתוך העולם החיצוני | הנס של יום הראשון – לגלות שעיקר הנס הוא ענין פנימי | התפשטות ימי הנס אות הוא שאין מכירים בהנס פנימי, וע"כ לדברי בית שמאי 'פוחת והולך' | לדברי בית הלל 'מוסיף והולך' כדי שגם החיצוניים ביותר יכירו לכל הפחות בנס הגשמי

א.

ימי שמונה: 'שמונה' מכוון כנגד חיי עולם הבא

עולם הבא נקרא עולם השמיני | חיי עולם הבא היינו חיות של התעלות הגוף למדריגת נשמה | בעת מתן תורה זכו להכרה שחיים אמיתיים אינם אלא חיי נשמה | מסירות נפש – פירושו בחירה בחיי נשמה | גילוי של מתן תורה נמשך לעד ע"י המזבח וע"י הארון | המזבח היא מקום של מסירות נפש מתוך שמחה

חנוכה – על שם 'חנוכת המזבח'
כתב בספר אור זרוע (ח"ב סימן שכא) שמימי חנוכה נקראים על שם 'חנוכת המזבח', כי במשנה במסכת מידות (פ"ר מ"ו) שנינו שמלכי יון שיקצו את אבני המזבח, וכאשר גברו מלכות בית חשמונאי על היונים סתרו את המזבח וגנזו את אבניה ובנו מזבח חדש, ועל שם חנוכת המזבח נקראו ימים אלו בשם 'חנוכה', ולכן אף קוראים בימים אלו את פרשת חנוכת המזבח שבפרשת נשא. ודבר זה צריך ביאור מדוע נטפלו היונים דוקא למזבח יותר משרא כלי המקדש עד שהוצרכו לסתור את המזבח ולבנותו מחדש, כמו"כ צריך להבין הקשר של חנוכת המזבח להדלקת הנרות.

מקומות שמספר שמונה מסמל את כל מה שהוא למעלה מטבע העולם הזה, ומכוון כנגד העולם הבא, כי אמרו חז"ל (ר"ה לא.) 'שיתא אלפי שני הוה עלמא חד חרוב', ולאחר מכן אלפים שנים הם כנגד שבעת ימי בראשית, ולאחר מכן מגיע האלף השמיני שהוא מכוון כנגד העולם הבא, ומרומז בתיבת 'הבא' שהוא בני' ח', דהיינו האלף השמיני שהוא מכוון כנגד העולם הבא.
ולזאת כל דבר שבתורה ובדברי חז"ל שנקבע במספר של שמונה, בא לרמז על ענין פנימי השייך לחיי העולם הבא, כי באמת כל חיי העולם הזה אינם החיים האמיתיים, כי 'חיים' פירושו חיים נצחיים הקיימים לעד, ואילו חיי הגוף בעולם הזה הינם כלים וחולפים כצל עובר וכחלום יעוף, ולא לאלו יקראו חיים, והחיים האמיתיים הם החיים הרוחניים, שהם חיים נצחיים וקיימים לעד, וכל ימי חיינו בעולם הזה הם רק הארה מהחיים הנצחיים של חיי העולם הבא, וכל אותם ענינים ששייכים למספר שמונה, הם ענינים שאותם גילה הקב"ה את ההארה של חיי העולם הבא בתוך העולם הזה.

עצמיות האדם הוא הנשמה שבקרבנו והגוף אינו כי אם מלבוש לנשמה
וכוננת כל התורה כולה היא שהאדם יבין וישכיל שמהות

הנהגה בפסוקי התורה בפרשת בעלולותן ישנם כמה דקדוקים הטעונים ביאור, כי הנהגה לשון הפסוק הוא (במדבר ת, ב) 'בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות', ולכאורה צריך ביאור כי בפשטות היה צריך לכתוב, אל מול פני המנורה יאירו 'ששת' הנרות, כי ששת הנרות האירו אל מול הנר האמצעי שהוא הנר השביעי.

המספר שמונה מכוון כנגד חיי העולם הבא
הנהגה ימי חנוכה הינם שמונה ימים, ונבאר תחילה המהות הפנימית של מספר 'שמונה', וידוע מה שיד מהר"ל בכמה

והנה חיי העולם הבא אינם חיים של נשמה לבד ללא

גוף, שהלוא אנו מאמינים באמונה שלימה שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו ויתעלה, ואז הגוף יחזור לתחיה, הרי שאף לגוף יש תפקיד בחיים הנצחיים, אלא הכוונה של חיי העולם הבא הינם חיים שבו האדם מתקן ומזכך את גופו עד שמעלה את הגוף לדרגה של נשמה

וזהו ענין המסירות נפש המרומז בהקרבנות על גבי המזבח, שאין המכוון שהאדם צריך להקריב את עצמו למיתה בפועל ממש, אלא כוונת התורה היא שהאדם יחזיר לעצמו בהכרה ברורה שכל חיי העוה"ז אינם נקראים חיים, והחיים האמיתיים הם החיים הרוחניים שהם חיים נצחיים, אלא כבני אדם שקועים בשינה ובתרדמה עמוקה, וכאשר קיבלו עול תורה ומצוות החלו להרגיש מה הם חיים אמיתיים, כי קודם מתן תורה לא הרגישו שהם חיים, אלא כבני אדם השקועים בשינה ובתרדמה עמוקה, וכאשר קיבלו עול תורה ומצוות החלו להרגיש שהם חיים, בבחינה של 'כי הם חיינו'.

צדיקים זוכים לחיי עולם הבא בעולם הזה

זו מדרגת הצדיקים אשר זיכנו את גופם עד שגם בחיים חיותם בעוה"ז היה גופם בדרגת נשמה, בבחינה שאמרו רבנן כי הווי מפטרי אהודי (ברכות ז'). 'עולמך תראה בחייו', דהיינו שאף בעולם הזה יזכו לחיות חיים רוחניים כבעולם הבא, ואכן אצל צדיקים אלו אף החושים הגשמיים נקראים וכשמייעה לא באו לידי ביטוי רק בצורה הגשמית, אלא ראו ושמעו אף באופן נעלה ורוחני מה שאי אפשר לשמוע ולראות בראיה ושמיעה גשמית לחוד.

וזהו כוונת הפסוק (דברים ל, ט) 'ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך', כלומר, כאשר האדם בוחר בחיי תורה ומצוות אז הוא נוכח לראות שהוא חי חיים אמיתיים, כי רק חיי תורה ומצוות נקראים חיים, ואילו מי ששקוע בעולם החומרי אינו נחשב לחי, כי חיים פירושה חיי נצח, ומי שכל חיותו הוא מדברים גשמיים אינו חי באמת.

החיים האמיתיים הם החיים הרוחניים וזולת זאת לא ייחשב לחיים

והנה על מעמד קבלת התורה נאמר בתורה (דברים ה, כא) 'היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי', ובפשטות הדברים הכוונה הוא שכלל ישראל היו סבורים שאין מציאות לדבר עם אלוקים ולהישאר בחיים, וכמו שאמר מנוח (שופטים יג, כב) 'מות נמות כי אלוקים ראינו', ובשעת מתן תורה נתגלה לישראל שאע"פ שידבר אלוקים את האדם, עם זאת הוא נשאר בחיים.

אמנם בעומק הדברים התכוונו בני ישראל לכוונה עמוקה יותר, והוא, שעד מתן תורה לא היו חיים נחשבים לחיים כלל, כי חיי ללא תורה ומצוות, ומה ערך לחיים אלו, שאינם חיים נצחיים, והיום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי', כי לאחר שקיבלו עליהם עול תורה ומצוות החלו להבין ולהרגיש מה הם חיים אמיתיים, כי קודם מתן תורה לא הרגישו שהם חיים, אלא כבני אדם השקועים בשינה ובתרדמה עמוקה, וכאשר קיבלו עול תורה ומצוות החלו להרגיש שהם חיים, בבחינה של 'כי הם חיינו'.

ניתן לחיות חיים רוחניים יחד עם גוף גשמי

ובאמת כדברים אלו פירש רמב"ן (שם כג), כי כך הוא לשון הפסוק שם (שם כא - כג) 'היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי, ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יספים אנהנו לשמע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו, כי מי כל בשר אשר שמע קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש כמנו ויחי'. ופירש הרמב"ן ז"ל 'הזכיר כן - לשון 'חיים' - לומר שהשומע קול אלוקים שעמו מקור החיים, תדבק נפשו ביסודה ולא תחיה עוד חיי בשרים'.

והיינו ממש כדברינו האמורים, שכלל ישראל חששו שכאשר ידברו עם אלוקים ויקבלו עליהם עול תורה ומצוות, תדבק הנפש בשורשה ותסתלק הנשמה מהגוף, ושוב 'לא תחיה עוד חיי בשרים', אכן היום הזה ראו שלמרות שידבר אלוקים את האדם, עם כל זאת 'וחי', כי אין כוונת התורה"ק לנתק את האדם מהגוף, ולא לזאת יקרא חיים, אלא אדרבה רצון השי"ת הוא שהאדם יעבוד את בוראו דוקא במצב כזה שהנשמה שוכנת בתוך הגוף, על ידי שיוכח את גופו ויעלה אותו לדרגת נשמה.

וממוצא הדברים שבשעת מתן תורה זכו ישראל להכרה זו שרק על ידי חיי תורה ומצוות זוכים להרגיש את טעם החיים הנצחיים, דהיינו, שבעת מתן תורה זכו ישראל לגילוי של חיי העולם הבא בעולם הזה.

דיבורי הקב"ה לישראל במתן תורה ממשכינים לעד בכל עת ובכל שעה

והנה כתב הרמב"ן בתחילת פרשת תרומה שלאחר שדיבר השי"ת פנים בפנים לישראל בשעת מתן תורה, ציוה עליהם לבנות משכן, כדי שיהיה המשך וקביעות למעמד הגדול של מתן תורה, 'ועיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (שמות כה, כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת', כי מתן תורה לא היה רק מאורע חד פעמי לאותה שעה בלבד, אלא הוא מהלך תמידי שנמשך לעד, וכלשון הפסוק (דברים ה, ט) 'את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף', וכפי שרש"י מביא את דברי התרגום 'ולא פסק כי קולו חזק וקיים לעולם', שבכל יום ויום הקב"ה מדבר אל בני ישראל, ומלמד תורה לעמו ישראל.

ולכן אמרו חז"ל (יומא כא.) שמקום הארון אינה מן המידה, כי הארון אינו שייך כלל לעולם הגשמי אלא לעולם השמיני שהוא העולם הרוחני הקיים לעד, ובדבר רוחני לא שייך כלל ענין של מידות וגבולות, והנה 'מדה' הוא בוגי 'מ"ט', שהוא שבע פעמים שבע, שהם המידות השייכות לעולם הזה, אכן הארון עצמו 'אינה מן המדה', כי הארון אינו שייך לעולם הזה אלא לעולם הנצחי.

[וזהו ענין מצוות ספירת העומר כהכנה לקבלת התורה, שסופרים שבע שבתות תמימות, שבע ימים של כל שבוע במשך שבע שבועות, שהם רומזים לחיי העולם הזה, ורק לאחר מכן זוכים לקבלת התורה שהיא בבחינה של המספר השמיני הרומז לחיים הנצחיים, וזה מרומז בשם 'ארון' שהוא אותיות אור נ', דהיינו שלאחר מ"ט ימי הכנה לקבלת התורה זכו להגיע ליום ה' שבו זכו לאור התורה, ואור זה נגזר בארון שממנו ממשך האור של מתן תורה לעד ולעולמי עולמים].

ולאחר שנכנסו ישראל לארץ ישראל ובנו בית המקדש, נמשך ענין זה ממקום המקדש בירושלים, וכדברי הנביא (ישעיהו ב, א) 'כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים', ואף כהיום שהארון נגזר עדיין ממשך הקב"ה ללמד תורה לעמו ישראל מהמקום בו נגזר הארון, וכל זאת הוא המשך של המעמד הנשגב של מתן תורה כאשר הקב"ה נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, כי רק לחיי תורה ומצוות יוצדק התואר 'חיים', וזולת זאת אינו נחשב לחיים כלל.

ענין מסירות נפש - להעדיף את חיי הנצח על פני החיים הגשמיים

כאמור, שיטת רמב"ן הוא ש'עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון', אמנם ברמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"ב ה"א) משמע שעיקרו של בית המקדש הוא המזבח מקום הקרבת הקרבנות, אכן אליבא דאמת לא נחלקו רמב"ם ורמב"ן בענין זה, כי המזבח מסמל את הענין של מסירות נפש שעליו מקריבים קרבנות, והנה ענין מסירות נפש אינו שהאדם ימסור את נפשו למיתה למען שמו יתברך, כי לא יחפץ הקב"ה במות המת, כי ענין מיתה שורשו מהס"ט, והתורה"ק ניתנה לאנשים חיים, 'ולא המתים יהללו קד', (תהלים קטו, יז), אלא ענין מסירות נפש הוא שהאדם יגיע להכרה שהחיים האמיתיים אינם החיים הגשמיים בעוה"ז אלא החיים הרוחניים לעולם הבא, ולכן בכל עת כאשר יזדמן לפניו מציאות של סתירה בין החיים הגשמיים לחיים הרוחניים, יהיה מוכן ומזומן לוותר על החיים המדומים בעלמא הדיו כדי לזכות לחיי נצח לעולם הבא.

וכאשר האדם מגיע להכרה זו בפנימיות נפשו באמת הרי הוא חי חיים של מסירות נפש בכל

עת ובכל שעה, ואף שבפועל לא הגיע לידי מצב שיצטרך למסור את נפשו למיתה בפועל ממש, מכל מקום הוא חי חיים של מסירות נפש באופן תמידי, יען כי הגיע להכרה ברורה בעומק נפשו שהחיים האמיתיים הם חיי הנצח, וגמר בליבו ומוחלט אצלו שכאשר יבוא לידי מציאות שחיי העולם הזה יהיו סתירה לחיי הנצח, הוא יעדיף ללא שום ספק את החיים הנצחיים על פני החיים המדומים בעוה"ז.

עיקר ענין מסירות נפש הוא הבחירה בחיים הנצחיים

והנה לעתיד לבא כאשר תמלא הארץ דעה את ה', ואף הגוף יזוכך ויהיה בדרגה אחת עם הנשמה, לא יהיה עוד מציאות זו שהאדם יצטרך לוותר על חיי הגוף בשביל חיי הנצח, כי כאשר הגוף יהיה מוזכך, אף הוא לא יצטרך את כל תענוגי העולם, ואז כל הענין של מסירות נפש לא יהיה ביותר על חיי הגוף אלא בבחירה בחיים הנצחיים, נמצא שהנקודה העיקרית של מסירות נפש אינה היותר על חיי הגוף, שהרי לעתיד לבא לא יהיה שייך ענין זה, אלא עיקר ענין מסירות נפש הוא הבחירה הברורה בחיים הנצחיים.

וזהו ענין המסירות נפש המרומז בהקרבנות קרובות על גבי המזבח, שאין המכוון שהאדם צריך להקריב את עצמו למיתה בפועל ממש, אלא כוונת התורה"ק היא שהאדם יחזיר לעצמו בהכרה ברורה שכל חיי העוה"ז אינם נקראים חיים, והחיים האמיתיים הם החיים הרוחניים שהם חיים נצחיים לעוה"ב, ולכן אם יבוא לידי שעת מבחן, כאשר חיי הגשם ימנעו ממנו את חיי הנצח, יהיה ברור ומוחלט אצל האדם, שהוא מוכן בשמחה רבה למסור את חיי הגשם עבור חיי הנצח.

ענין המזבח הוא הבחירה בחיים הנצחיים על פני החיים הגשמיים בעוה"ז

והנה דוד המלך בבואו לתאר את מזבח ה', הוא מתבטא בלשון 'ואבואה אל מזבח אלוקים, אל קל שמחת גילי וואודך בכנור אלוקים אלוך' (תהלים מג, ד), הנה לא תיאר את המזבח כמקום בו שוחטים ומוסרים את הנפש להקב"ה, אלא כמקום בו שורה שמחה מעבודתו ית"ש - 'שמחת גילי', ואשר בו מודים להקב"ה בכינור, והיינו כנ"ל, שאין עבודת הקרבת הקרבנות על המזבח, עבודה של מסירות הנפש למיתה, אלא עבודת המזבח הוא עבודה של שמחה ודביקות בהקב"ה, בבחינה של 'נכספה וגם כלתה נפשי להצרות ה' (תהלים פד, ג), ששם בחצרות ה' שהוא מקום המזבח, הוא מקום בו זוכה האדם להרגיש כיסופין ודביקות להקב"ה מתוך שמחה, עד שליבי ובשרי ירננו לקל חי' (שם), וכאשר האדם זוכה לדביקות בהשי"ת הרי הוא מוכן ומזומן בכל עת וזכה להקריב את חלבו ודמו ולוותר על תענוגי העולם הזה, כדי לזכות לדביקות נפלאה בחיים הנצחיים.

בשעת מתן תורה זכו ישראל להגיע לדרגה של מסירות נפש מתוך שמחה

נמצא מהות העבודה של הקרבת הקרבנות הוא, שהאדם יגיע לדרגה כזו של דביקות ושמחה בעבודת השי"ת, עד אשר כל קרבן שיצטרך להקריב מחייו הגשמיים למען שמו יתברך, ייעשה מתוך שמחה ורצון בבחינת של 'שמחת גילי', ולהשגה זו זכו ישראל במעמד הר סיני בשעת מתן תורה, כי אז כלל ישראל נתקשרו ונתחברו בקשר אמיץ עם הבורא ב"ה, בבחינה של נשואין, כדברי חז"ל (תענית כו): 'ביום חתונתו - זה מתן תורה', וזכו לגילוי שכניה כאשר פנים בפנים דיבר אלוקים עמהם, דברי אלוקים חיים חוצבי להבת אש, וכמו שאנו אומרים בתפילת המוספין של ר"ה 'אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמהם, וכו', ותשמיעם את הוד

קולך ודברות קדשך מלהבות אש. ודיבורי קודש אלו הציטו אש קודש של אהבת ישראל להקב"ה להיותם דבוקים וחבוקים בשכינה הקדושה עד כלות נפשם, ומרוב אהבתם את הבורא ב"ה הם מוכנים למסור את נפשם ולוותר על כל תענוגי העוה"ז מתוך שמחה ורצון, כדי לזכות להדבק בחיי החיים.

וזהו המכוון בפסוק (במדבר כה, ו) 'עולת תמיד העשויה בהר סיני, דהיינו שבחינה זו של 'עולת תמיד', שהוא להיות מוכנים להקריב את עצמם ולמסור את נפשם למען חיים נצחיים, היא עשויה מהר סיני, שמשם זכו ישראל להשגה נשגבה זו, וממנה תוצאות חיים לעבודת הקרבת הקרבנות על גבי המזבח, שאף היא ענינה כנ"ל, ולפי"ז לא נחלקו רמב"ם ורמב"ן מה עיקרו של מקדש, כי שניהם לדרבן אחד נתכוונו, שעיקר עבודת המקדש היא, להמשיך את האהרה לה זכו ישראל במעמד הר סיני לעבוד את השי"ת מתוך אהבה ושמחה, ולהיות מוכנים בכל עת ובכל רגע לוותר על חיי הגוף כדי לזכות לחיי הנשמה שהם חיי עולם.

כל דבר שבא לשמונה - ענינו דביקות בחיים הנצחיים

וכל זה הוא בחינה של העולם השמיני, שמהותו דביקות בחיי הנצח של חיי העולם הבא, ולכן מצינו שאין מקריבין קרבן רק לאחר שעברו עליו

שמונה ימים מיום לידתו, כי כאמור ענין הקרבת הקרבנות הוא להקריב מעצמו את חיי הגוף עבור החיים הנצחיים שהוא בבחינת העולם השמיני.

וכן מצוות מילה הוא ביום השמיני, כי עצמיות האדם הוא הנשמה אשר בקרבו השואפת ומתפרקת לחיים ורוחניים, אלא שערלת הגוף מכסה את אור הנשמה, ומונעת ממנה להאיר על הגוף, ולזאת נצטוו ישראל על המילה כדי להסיר את ערלת הלב ועי"ז יוכלו לזכות לאור הנשמה, ואז זוכים לחיים נצחיים שהוא בחינת העולם השמיני.

עבודת הכהנים בבית המקדש - דביקות בחיים הרוחניים

ובאמת בשעת בריאת האדם הראשון הוא נברא באופן כזה שיחיה חיים נצחיים, ואילו לא חטא בעץ הדעת היה נשאר בגן עדן וחי לעולם, והנה אמרו חז"ל (יומא נד:) שהעולם נברא מאמצעיתו, ושם מקום אבן שתיה - שממנו הושתת העולם, וידוע שקודם חטא אדם הראשון היה אמצעו של עולם בגן עדן במקום עץ החיים, ולאחר החטא נעתק אמצעו של עולם למקום ארון ברית ה' בבית דרשי הקדשים, ולכן עבודת הכהן גדול בבית המקדש הוא אמצעי לתיקון חטא אדם הראשון, ואז שוב יזכה האדם להתדבק בחיים הנצחיים כאשר היה קודם החטא, אכן כדי להכנס לבית המקדש צריך למצוא את

ב.

וּפְרָצו חוֹמוֹת מַגְדְּלֵי: הַתְּנַגְדוֹת הַיּוֹנִים לְכָל דָּבָר פְּנִימִי

נרות המנורה האירו אל מול קדשי קדשים שהיא עולם השמיני | מלחמת היונים דייקא על ענינים רוחניים ופנימיים | הנצחון על היונים היתה ע"י חינוך המזבח והדלקת המנורה | ע"י דביקות בתורה - מקום הארון, זוכים למסירות נפש - מקום המזבח

עבודת הכהן בהדלקת נרות המנורה - להעלות את שבעת ימי בראשית לעולם השמיני

והנה שבעת קני המנורה מכונים כנגד שבעת ימי בראשית, שהם ששת ימי המעשה ויום השבת, ואף יום השבת הוא יום ששייך לעולם הזה, אלא שהוא 'מעין' עולם הבא, דהיינו שהקב"ה נתן לנו את יום השבת שהוא 'מעין' עולם הבא, כדי שיהיה לנו השגה מסוימת בעולם הבא שהוא העולם השמיני, ועבודת ארון הכהן בהעלותו את הנרות היתה להדליק את ששת הנרות המכוונות כנגד ששת ימי המעשה שיהיו פונות אל הנר המערבי שהוא הנר השביעי המכוון כנגד יום השבת שהוא מעין עוה"ב, והנר המערבי עצמו היה פונה לצד מקום ארון הברית בבית קדשי הקדשים שהוא מכוון כנגד העולם השמיני, וזו היתה עבודת הכהן גדול להעלות את כל שבעת ימי בראשית של חיי העוה"ז שיתעלו להיות רוחניים.

וזהו המכוון בפסוק 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות', שעבודת הכהן גדול היתה להעלות את כל שבעת ימי בראשית, עד שיאירו אל מול 'פני' המנורה, דהיינו הפנימיות של המנורה, כי הפנימיות של חיי העוה"ז הם חיי העוה"ב, וכאשר האדם זוכה לזכך את גופו ולהעלותה לדרגת נשמה, הוא זוכה לחיות חיים ורוחניים בעולם הזה, בבחינה האמורה של 'עולמך תראה בחיך'.

חכמת יון - חכמה חיצונית המבוססת רק על הבנת השכל הגשמי

והנה יון היה בנו של יפת (בראשית יב, ו) ואמרו חז"ל (מגילה טו) 'יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם' (שם טו, כז) - 'פיותו של יפת יהא באהלי שם', וביאור הדברים, כי חכמת יון מבוססת על השכל הטבעי והגשמי של האדם, ועיקר התבוננותם בחיצוניות הדברים, והוא ענין 'יפת' שמתבונן בעיקר ביופי

הפתח באמצעותו יזכו להיכנס לתוכו, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קיח, יט) 'פתחו לי שערי צדק אבוא בס' וגו', וכדוגמת הפתחים של הגן עדן, וכדי לזכות להכנס בפתח זה צריך להתדבק בעולם השמיני שהוא החיים הנצחיים, ולכן עבודת הכהן גדול החלה ביום השמיני לאחר שבעת ימי המילואים.

יום הכיפורים - יום ששייך לעולם הבא

וכפי האמור עיקר עבודת הכהן גדול הוא לתקן החטא שבגיננו נמנע מהאדם להיות דבוק בחיים הנצחיים, ולכן קודם כניסתו לבית קודש הקדשים, שם הוא מקום אבן השתיה שממנו הושתת העולם, מפרישין את הכהן גדול מביתו שבעת ימים (יומא ב.), ורק לאחר מכן ביום השמיני המרמז לחיים הנצחיים הוא נכנס לפני ולפנים, והנה על הפסוק בתהלים (קלט, טו) 'ימים יצרו ולו אחד מהם', אמרו חז"ל בילקוט שמעוני (שם) שהכוונה ליום הכיפורים, שישנם שס"ה ימים בשנה, ויום אחד בשנה הוא ליחידו של עולם, והוא יום הכיפורים, כי ימות השנה נחלקים לג' שבועות, ובכל שבוע ישנם שבעה ימים, ויחד הם שס"ד ימים, והיינו כי יום הכיפורים אינו נכלל בסדר שבעת ימי בראשית, כי יום זה שייך לעולם הנצחי של חיי העולם הבא, ולכן הוא יום שאין בו לא אכילה ולא שתיה, כי יום זה אינו שייך לעולם הגשמי כלל, אלא הוא יום שכולו רוחני שייך לעולם הבא.

חכמת התורה - כולה רוחנית ופנימית

והנה חכמת התורה"ק היא ההיפך הגמור מחכמת יון, כי חכמת התורה"ק היא כולה רוחנית ושמותית של הקב"ה, וכל כולה חכמה פנימית שאינה ניתנת כלל להשגה בשכל האנושי, וכלשון הכתוב (איוב לב, ח) 'אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם', כי חכמת התורה אינה חכמה גשמית שניתן להבינה באמצעות השכל האנושי, אלא היא חכמה רוחנית וקדושה שרק על ידי 'נשמת שדי' ניתן להשיג באפס מה את חכמת התורה.

תכלית חכמת התורה היא ההשפעה הרוחנית על גוף האדם והעולם הגשמי

וכמו כן כל החכמות החיצוניות אין מטרתם מעבר לידיעת החכמה עצמה, ואין ללימוד וידיעת החכמה שום קשר והשפעה על האדם הלומד חכמה זו, אך לא כן הוא חכמת התורה"ק שכל עיקר נתינת התורה"ק לישראל הוא שעל ידי נתינת התורה"ק נתחברו ונתקשרו ישראל בקשר בל ינותק להקב"ה נותן התורה, ובכח קדושת התורה יוכלו לזכך את גופם החומרי ועל ידי זה לזכך ולהעלות את כל העולם הגשמי להיותה ראויה לשמש כדירה להקב"ה בתחתונים, כי כל הדברים הגשמיים בעוה"ז וכל החכמות החיצוניות והטבעיות הינם רק לבושים לניצוץ האלוקי שמחיה את כל הבריאה כולה, כי אין שום קיום בעולם לדבר גשמי לולא הניצוץ הרוחני שמחיהו, ותפקיד האדם להעלות ולתקן את כל הלושים הגשמיים ע"י קדושת התורה"ק.

חכמת יון - חכמה חיצונית המבוססת רק על הבנת השכל הגשמי

וכמו כן כל החכמות החיצוניות אין מטרתם מעבר לידיעת החכמה עצמה, ואין ללימוד וידיעת החכמה שום קשר והשפעה על האדם הלומד חכמה זו, אך לא כן הוא חכמת התורה"ק שכל עיקר נתינת התורה"ק לישראל הוא שעל ידי נתינת התורה"ק נתחברו ונתקשרו ישראל בקשר בל ינותק להקב"ה נותן התורה, ובכח קדושת התורה יוכלו לזכך את גופם החומרי ועל ידי זה לזכך ולהעלות את כל העולם הגשמי להיותה ראויה לשמש כדירה להקב"ה בתחתונים, כי כל הדברים הגשמיים בעוה"ז וכל החכמות החיצוניות והטבעיות הינם רק לבושים לניצוץ האלוקי שמחיה את כל הבריאה כולה, כי אין שום קיום בעולם לדבר גשמי לולא הניצוץ הרוחני שמחיהו, ותפקיד האדם להעלות ולתקן את כל הלושים הגשמיים ע"י קדושת התורה"ק.

היונים רצו לבטל ולעקור כל ענין פנימי בעבודת השי"ת

ואילו היו היונים מכירים את מקומם ולא היו

נקודות:

וכמו כן כל החכמות החיצוניות אין מטרתם מעבר לידיעת החכמה עצמה, ואין ללימוד וידיעת החכמה שום קשר והשפעה על האדם הלומד חכמה זו, אך לא כן הוא חכמת התורה"ק שכל עיקר נתינת התורה"ק לישראל הוא שעל ידי נתינת התורה"ק נתחברו ונתקשרו ישראל בקשר בל ינותק להקב"ה נותן התורה

ולפי"ז גם יובן השייכות של חנוכת המזבח להדלקת נרות המנורה, כי כאמור עבודת הדלקת שבעת הנרות היתה להעלות את כל שבעת ימי בראשית של חיי העוה"ז, אל מול 'פני' המנורה, דהיינו לפנימיות הדברים שהם החיים הנצחיים לעולם הבא, וכאשר האדם זוכה לחיות חיים רוחניים ונצחיים הוא מוכן ומזומן למסור את נפשו למען כבוד שמו יתברך שזה מרומו בעבודת הקרבת המזבח

היונים לא יכלו לסבול את מסירות נפשם של ישראל למען כבוד שמו יתברך

וזה היתה גם כונת היונים בחילול בית המקדש, כאשר 'באו פריצים וחיללוהו' (יהוה אלהים, כי לא היה להם התנגדות לעצם קיום של מקום תפילה בו מתפללים לאלוקים, אלא התנגדו ל'אש תמיד

ולזאת כאשר גברו מלכות בית חשמונאי וניצחו את היוונים תיקנו בדוקא לציין את נס הנצחון על ידי גילוי דברים פנימיים באופן גשמי וחיצוני, וזהו מה שתיקנו להדליק נר שמיני המרמז לעולם השמיני שהוא בדרך כלל טמיר ונעלם, ואילו כעת תיקנו להדליק נר שמיני באופן גשמי, וכן תיקנו להדליק את נרות חנוכה דוקא בחוץ ולמטה מעשרה טפחים שהוא מקום העולם הגשמי

וזהו מה שקוראים לימים אלו 'חנוכה', שהוא חנו כ"ה, ולמרות שהנס הגשמי התרחש בעיקר בשאר הימים ולא בכ"ה כסליו, אף על פי כן קוראים לימים אלו על שם יום כ"ה זה שבו לא התרחש שום נס גשמי, וכל ענינו הוא רק ציון הנס הפנימי של חנוכה, הוא עיקרו של החג

תוקד על המזבח לא תכבה' (ויקרא ו, 1), שהוא האש הפנימית היוקדת ובויערת בלב כל אדם מישאל מרוב התקוות וכיסופין של אהבת ישראל לאביהם שבשמים, ולא יכלו לראות את שמחתם ליבם של ישראל בעת בא לידיהם ענין עליו צריך למסור את נפשם של למען כבוד שמו יתברך, בבחינה הנ"ל של 'אבואה אל מזבח אלוקים, אל קל שמחת גילי וגו'.

מסירות נפש יתכן רק במי שמאמין באמונה פשוטה בלי חקירות

והיוונים רצו לבטל כל זאת, כי כל חכמת יון מבוססת על הבנת כל דבר בשכל האנושי, ועל חקירות פילוסופיות, ומה שאינו מובן להם בשכל האנושי, מבחינתם הוא אינו קיים במציאות, ואילו כל יסוד היהדות הוא להאמין באמונה שלימה ותמימה בבורא ית"ש, ולכן התנגדו היוונים כל כך לכל גילוי של מסירות נפש ע"י כלל ישראל, כי מי שכל אמונתו מבוססת רק על ידי חקירות פילוסופיות

לא יתכן שימסור את נפשו למען שמו יתברך, כי כל ענין מסירות נפש הוא למעלה מהשכל וההגיון אלא הוא מרוב אהבה ואמונה פשוטה במי שאמר והיה העולם, וכמו שכתב החסיד היעב"ץ שנוכח לראות בימי הגזירות של גירוש ספרד שרק אלו שעבדו את הש"ת ע"י אמונה זכה ופשוטה, הם אלו שמסרו את נפשם למען קיום מצוות ה', ואילו כל אלו שאמונתם בה' היתה מבוססת על חקירות פילוסופיות, לא אזור עוז למסור את נפשם למען שמו יתברך, ולמרות שלפי החקירות שלהם הם הגיעו למסקנה שה' הוא האלוקים, עם זאת לא השפיע עליהם אמונה זו כדי למסור את נפשם לאלוהים.

ולאור כל זאת יובן לנו מדוע התנגדו היוונים באופן מיוחד למזבח עד ששיקצו את המזבח והיה צריך לגנוז את אבניה ולבנות מזבח חדש תחתיו, כי כאמור עבודת הקרבת הקרבנות על גבי המזבח מסמל ענין זה של מסירות נפש של כלל ישראל מתוך

ג.

נרות חנוכה: גילוי אור פנימי בתוך העולם הגשמי

נס חנוכה - גילוי ענין פנימי בתוך העולם החיצוני | הנס של יום הראשון - לגלות שעיקר הנס הוא ענין פנימי | התפשטות ימי הנס אות הוא שאין מכירים בהנס פנימי, וע"כ לדברי בית שמאי פוחת והולך' | לדברי בית הלל 'מוסיף והולך' כדי שגם החיצוניים ביותר יכירו לכל הפחות בנס הגשמי

ימים, כי באמת עיקרו של נס הוא ענין פנימי שהוא למעלה מהשגתנו, אלא שבאופן גשמי היה הנס באמצעות פך השמן, ולזאת תיקנו להדליק נרות אף ביום הראשון שבו לא נעשה שום נס גשמי, להורות שמעבר לנס הגשמי הנראה בעיני בשר, התרחש נס פנימי, והוא עיקר ענין ימי החנוכה, אלא שהלבישו את הענין הפנימי בלבוש חיצוני בדמות נס פך השמן, וזהו מה שקוראים לימים אלו 'חנוכה', שהוא חנו כ"ה, ולמרות שהנס הגשמי התרחש בעיקר בשאר הימים ולא בכ"ה כסליו, אף על פי כן קוראים לימים אלו על שם יום כ"ה בכסליו, כי דוקא יום זה שבו לא התרחש שום נס גשמי, וכל ענינו הוא רק ציון הנס הפנימי של חנוכה, הוא עיקרו של החג.

כל כמה שהנס הגשמי גדול יותר אות הוא שאין האדם מכיר בנס הפנימי

ולפי זה נבין את עומק מחלוקתם של בית שמאי ובית הלל אם 'מוסיף והולך' או 'פוחת והולך', כי כאמור עיקרו של הנס הוא הנס הפנימי אלא שנתלכש בנס חיצוני שהוא נס פך השמן שלא היה בו שמן אלא ליום אחד בלבד ונעשה נס ודלק שמונה ימים, והנה כגודל הנס הגשמי כך הוא גודל המרחק מהשגת הענין הפנימי, כי אילו היה האדם משכיל לדעת שנסתרות דרכי ה' וישנם מהלכים פנימיים שאינם בהשגתו, לא היה צורך בהתגלות נס גשמי, כי כל ענין הנס החיצוני הוא רק כי האדם אינו מתפעל מהנס הפנימי והוא נזקק לנס חיצוני, וכאשר האדם אינו מתפעל די הצורך מנס קטן יש צורך לעשות נס גדול יותר כדי שיבוא לידי התפעלות ממעשי הקב"ה, ולזאת גודל הנס הוא רק אות ומופת למרחק האדם מהעולם הפנימי עד שהוא נזקק לניסים חיצוניים גדולים, כדי לעזור בו התפעלות ואמונה בבורא ית"ש.

לדברי בית שמאי 'פוחת והולך' כי גודל הנס רק מסתיר את הנס הפנימי

נמצא שכל יום נוסף בו דלקו נרות המנורה באמצעות פך השמן הוא רק סימן למרחק הגדול של האדם מהעולם הפנימי, שהרי הנס הפנימי עצמו לא היה בו כדי להביא את האדם להתפעלות מגדלות >>> המשך בעמ' ו'

נס שידלק דוקא שמונה ימים להראות ולהוכיח את קיום החיים הנצחיים מעבר לחיים החיצוניים הנראים לעיני בשר.

ולזאת כאשר גברו מלכות בית חשמונאי וניצחו את היוונים תיקנו בדוקא לציין את נס הנצחון על ידי גילוי דברים פנימיים באופן גשמי וחיצוני, וזהו מה שתיקנו להדליק נר שמיני המרמז לעולם השמיני שהוא בדרך כלל טמיר ונעלם, ואילו כעת תיקנו להדליק נר שמיני באופן גשמי, וכן תיקנו להדליק את נרות חנוכה דוקא בחוץ ולמטה מעשרה טפחים שהוא מקום העולם הגשמי, כי כאשר היוונים נכנסו לפני ולפנים ולהשיג גבולם של ישראל בביטול העבודה הפנימית, כך כאשר גברו עליהם ונצחום נעשה הנס באופן כזה שנתגלה אור פנימי בתוך העולם הגשמי.

ענין ימי החנוכה גילוי אור פנימי ע"י לבוש חיצוני והנה איתא בתיקוני זוהר (תיקון י"ג) שימי החנוכה הם בחינת מידת הוד שהוא מידתו של אהרן הכהן, ומידת הוד הוא ענין של מלבוש על ענין פנימי שאינו ניתן להשגה על ידי השכל האנושי מרוב היותו פנימי, ועל ידי המלבוש יש בו אחיזה מסוימת אף לנבראים הגשמיים בעוה"ז, וכלשון רש"י (פסחים ב. ד"ה קריה רחמנא) שהקב"ה ברא את השמש 'מהוד מעטה לבושו', והוא האור המיוחד שנתגלה בימי חנוכה.

נרות חנוכה - גילוי אור פנימי בתוך העולם החיצוני

והנה את נרות המנורה הדליקו בבית המקדש שהוא מקום פנימי, ולמרות שהדליקו בו רק שבעה נרות שהם נראים לעינים ומרמזים לעולם הגשמי, עם זאת הם האירו אל מול 'פני' המנורה, דהיינו לעולם השמיני שהיא העולם הפנימי שאינו נראה בעיני בשר, אכן היות 'אבוא פריצים וחיללוה', ונכנסו לפני ולפנים להשיג גבולם של ישראל שכל מהותם היא פנימיות, והם רצו לבטל את כל העבודה הפנימית של כלל ישראל, לכן לעומת זאת נעשה הנס באופן כזה שאותו פך שמן שלא היה בו כדי להדליק אלא יום אחד בלבד דלק שמונה ימים, ועומק הענין הוא, כי כאמור מספר שבע מסמל את העולם הגשמי וחיי הטבע בעוה"ז, ואילו מספר שמונה מסמל את החיים הנצחיים מעל לחיי הטבע, וזאת להראות קבל עם ועדה שחכמת יון בשקר יסודה, ואין להתניחם רק למה שהאדם רואה בעיני בשר ומבין בשכל אנושי, אלא ישנו עולם פנימי ונצחי שקיים מעל לסדרי הטבע של העוה"ז, ולכן נעשה

חנוכה -

א.

כל אור ישר צריך אור חוזר כנגדו ובענין זה יש ליישב הסמיכות של רבי תנחום

בהעלותך את הנרות וגו' ויעש כן אהרן וגו' (במדבר ה, ג-ד). פירש רש"י (מדברי חז"ל בספר) להגיד שבחו של אהרן שלא שניה.

אי' בספה"ק לרמו על מה שנאמר ויעש כן אהרן, כי בבריאת העולם נאמר בכל דבר שהקב"ה אמר להיות 'ויהי כן', אבל בבריאת האור לא נאמר כן, אלא כתוב (א, א) ויאמר אלקים יהי אור 'ויהי אור'. וכאשר העלה אהרן את נרות המנורה תיקן את בריאת האור, ולכן נאמר עליו ויעש 'כן' אהרן, שגרם להיות בחי' 'ויהי כן' גם בבריאת האור.

וביאור הענין הוא, כי כל ההשפעות הבאות מלמעלה למטה מכונות בשם השפעת 'אור ישר', וכאשר הנבראים מחזירים ועושים חת רוח להקב"ה במעשיהם, הרי זה נקרא 'אור חוזר'. והחסרון המרומז בבריאת האור היינו כי האור החוזר אינו מושלם להיות כמו האור הישר, אלא הקב"ה משיפע אור ישר ואין אור חוזר כמידת הצורך לעומתו. ועל כך עבד אהרן הכהן להשוות את האור החוזר אל האור הישר, וכמו שנאמר לו 'בהעלותך' את הנרות, שהיא העליה של האור מלמטה למעלה בדרך אור חוזר. והזכיר הכתוב את שבחו שלא שניה ביניהם, אלא ויעש 'כן' אהרן כמו שנתבאר.

ועל כך אמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ט) כל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, כי התורה היא אור ישר שהקב"ה משיפע אל העולם, וצריך האדם להחזיר אור חוזר של מצוות ומעשים טובים כנגד השפעת התורה, ועי"ז תהיה חכמתו מתקיימת בקרבנו. ובכלליות יש לומר כי כל המצוות ניתנו לנו להיות אור חוזר כנגד אור התורה שהשפיע הקב"ה אלינו. ולכן בענין המנורה היה אהרן עוסק בהשוואת האור החוזר אל האור הישר, שכן המנורה מורה על אור התורה, שהיא השפעת האור ישר שהקב"ה השפיע לכללי', ולכן בודאי בה היה צריך אהרן להקפיד לעשות את אשר ציוה ה' לעורר אור חוזר כנגד אור ישר זה.

וזהו ענין מה שאמרו חז"ל (שבת כא): לגבי נרות חנוכה שהם בחי' אור המנורה, דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר של חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי. כי האור הנשפע מלמעלה למטה נכלל בעשר ספירות, וכנגדו צריכה להיות העבודה באור חוזר בעשר ספירות, וגם היא כנגד עשר ספירות. ואילו הם העשרים אמה המגבילים בהם את אור המנורה, כנגד עשר ספירות של אור ישר ועשר ספירות של אור חוזר. והטעם לזה מבואר כי למעלה מעשרים 'לא שלטא ביה עינא', כי תפיסת האדם נכונן באור הישר באה רק עד כמה שהוא מעמיד אור חוזר כנגדו, ולמעלה מעשרים הוא אור שאין האדם יכול להחזיר עבודה כנגדו, ולכן אין האדם תופס ומשיג את האור הזה נכונן כלל.

ואילו אם האדם ממשיך אור מלמעלה בלי שהוא מעמיד עבודה כנגדו מלמטה, הרי זה פתח ומקום ליניקת החיצונים. ועל כך נסמכה הדרשה השניה של רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום, 'מאי דכתיב והבורק אין בו מים וכו' מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו'. כי יש באר מים חיים, הנובע ומשיפע מים מלמטה למעלה. ולעומתו עומד הבור אשר הוא כונס ומקבל בקרבנו את המים שמשפיעים אליו, אבל אינו מחזיר מעצמו כלום. והיו השבטים טוענים על יוסף כי הוא מעורר השפעות גדולות מדי של אור ישר, באופן שאין הוא מחזיר עבודה באור חוזר כנגדו, והוא בחי' חכמתו מרובה ממעשיו. ולכן השליכוהו אל הבור, להורות

כי אין הוא בבחי' באר הנובע מתתא לעילא, אלא כמו הבור כנ"ל. ואמר רב תנחום כי זה הבור הוא מלא בנחשים ועקרבים, כי אם ממשכימים אור ישר בלי אור חוזר נהיה מזה יניקת החיצונים ח"ו. אבל יוסף עלה מן הבור בחיים, כי היה צדיק דאחיד בשמיא וארעא, והחזיר את האור מלמטה למעלה בתכלית השלימות.

ב.

אור התורה שמאיר בחנוכה הוא הארת העוה"ב בעוה"ז

בני בינה ימי שמונה קבעו שיר ורננים

ימי חנוכה מכונים 'ימי שמונה', והיינו אשר מהותם הוא בחי' שמונה. כי ידוע אשר העולם הזה הוא בחי' 'שבע' כטעם שבעת ימי בראשית, אבל העולם הבא הוא בחי' 'שמונה' הנעלה מכל הטבע. וימי חנוכה הם 'ימי שמונה', אשר בהם מאיר הארה מן העולם השמיני.

והנה אמרו חז"ל (ברכות דה) כי כל הנביאים לא נתבאו אלא לימות המשיח, אבל העוה"ב הוא בבחי' 'עין לא ראתה אלקים זולתך' (ישעיה סד, ג). והענין הוא ע"פ דברי חז"ל (מנחות כט) כי העוה"ב נברא ביו"ד והעוה"ז נברא בחי', ועל כך נאמר (ישעיה מו, ד) כי ב"ה ה' צור עולמים. ושני אותיות אלו הן כנגד ספירות חכמה ובינה, ונמצא כי העוה"ב הוא בחי' חכמה והעוה"ז הוא בחי' בינה. ולכן הנביאים אשר שורשים בבינה (תיקוני מט) לא היו יכולים להתנבא על העוה"ב, ורק בעוה"ב עצמו תתגלה החכמה וישיגוה. [ולכן נאמר על העוה"ב 'עין לא ראתה' וגו', כי החכמה מאין תמצא (אבות כה, ב), והיא בחי' 'אין' הנעלית מהשגת העיני', ואכמ"ל]. אכן אמרו חז"ל עוד (ברכות שס) כי גם תלמידי חכמים הם בבחי' 'עין לא ראתה אלקים זולתך' כמו העוה"ב, והיינו כי התלמיד חכם הוא בבחי' החכמה, ולכן יש להם שייכות עם מדרגת העוה"ב. ועל כך אמרו חז"ל (ב"ב יב) כי חכם עדיף מנביא, כי אכן החכם מגיע עד בחי' החכמה הנעלית מן הבינה שהיא שורש הנביאים.

וימי חנוכה הם 'ימי שמונה' בבחי' העוה"ב כנ"ל, ומ"מ ניתנו נרות חנוכה 'לראותם', ולכן מדייקים שיהיו הנרות במקום אשר שולטת בו העין, והיינו כי בחנוכה מביאים את בחי' העוה"ב לבא לידי איזה גילוי והשגה כבר בעוה"ז. והוא לפי אשר ימי החנוכה הם בבחי' גילוי אור התורה, אשר הוא בבחי' החכמה כנ"ל, ובו ועל ידו אפשר להשיג את העוה"ב. ולכן היה נס חנוכה בשמן, אשר הוא מורה על החכמה כידוע (מנחות פה). ולכן היה חינוך ביהמ"ק השני בימי חנוכה, כי עליו נאמר (חגי ב, ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. והוא לפי שביהמ"ק הראשון היה בבחי' קדושת הנביאים, שהרי באותו זמן היו נביאים בכלל ישראל. ואילו בביהמ"ק השני כבר פסקה נבואה מישראל, והיתה קדושתה ע"י חכמי ישראל. ולכן כשם שהחכם עדיף מנביא, כך היה ביהמ"ק השני גדול מן הראשון, וחינוכו היה בימי חנוכה אשר אור החכמה מאיר בהם.

והנה בעשרת הדברות יש תר"כ אותיות, וידוע מדברי הספה"ק כי הם כנגד תרי"ג מצוות דאורייתא ו' מצוות דרבנן, ולפי"ז נמצא כי אות ד' של תיבת 'לרעך' אשר בסיום עשרת הדברות מכוננת למצוות חנוכה. וא"ש מה שבא הרמז על חנוכה באות כ', כי נר חנוכה צריך להיות עד כ' אמה כדי שתשלוט בו העין. אכן כשם שמתחברים תמיד את סוף התורה ותחלתו, כך צריכים לצרף את סיום עשרת הדברות לתחלתם. ובכן מצרפים גם את האות כ' של 'לרעך' עם האות א' של 'אנכי' אשר בראש עשרת הדברות [ואנכי עם 'לרעך' הם בגי' א' ת', להורות על קשר ההתחלה עם הסוף]. וזה האל"ף של 'אנכי' הוא בחי' הפל"א העליון, שהוא בחי'

אחדות הבורא באופן מופלא הנעלה מן העולם, והוא בחי' העוה"ב המתגלה בחנוכה.

ובעצם הרי בחי' זו מרומזת בתיבת 'אנכי' שהיא אותיות אין כ', והיינו בחי' 'אין' הנעלה מן הכ' אמה אשר בהם מגיעה השגת העיני', אלא היא בחי' 'למעלה מעשרים' שאין בו השגה. ולכן כאשר הא' מצטרף עם הכ' של 'לרעך', הרי זה בגי' כ"א שהוא למעלה מעשרים [והוא בגי' שם אהי"ה אשר פירושו הוא לשון עתיד, כמ"ש בזה"ק (ח"ג יא). כי פירוש שם זה הוא 'אנא זמין לאתגליא', כי הוא אור העוה"ב שיתגלה רק לעת"ל]. ומהאי טעמא דרשו חז"ל (פסחים עא) את שמחת יום שמיני עצרת מן הפסוק והיית אך שמח (דברים טו, טו), כי הוא ג"כ בבחי' 'שמיני' אשר הוא בבחי' למעלה מעשרים כנ"ל. אבל בחנוכה מדליקים את הנרות בתוך כ' אמה, וזה מכניסים וכוללים את הא' הנעלה מן ההשגה בתוך הכ' אשר אפשר להשיג, ומאירים את העוה"ב בתוך העוה"ז.

ג.

חיפוש פך השמן לייסד את ביהמ"ק

בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול (שבת כא).

ענין החיפוש והבדיקה אשר היו צריכים בכדי למצוא את זה הפך שמן, הוא לפי אשר באותה שעה יסדו מחדש את קדושת ביהמ"ק שנתחללה ע"י היוונים. וכאשר באים לייסד את ביהמ"ק, הרי זה בא דוקא ע"י חיפוש ודרישה כמו שכתוב (דברים יב, ה) לשכנו תדרשו ובאת שמה, וכן דרשו חז"ל (ר"ה ל) כי ציון בעיא דרישה. והיינו כי ענין ביהמ"ק נעלה מן העולם, עד אשר אין הוא דבר מצוי בעולם בלי ביקוש וחיפוש אחריו.

ואי במדרשים כי מצאו את פך השמן במקום המזבח, ולכן כאשר באו להנך את קדושת ביהמ"ק היה זה במקום המזבח. ואכן גם את מקום המזבח היו צריכים לחפש אחריו, עד שנתברר להם היטב ע"פ נביאים, כי כן הוא הכלל בכל ענייני יסודות ביהמ"ק, שהם מתגלים רק ע"י דרישה וביקוש.

ואמרו חז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, ונראה מן הלשון אשר השלום הוא דבר שהקב"ה מוצא אחר בחי' דרישה וחיפוש, ואכן כתוב (תהלים לו, טו) בקש שלום ורדפהו. ונמצא כי ענין השלום הוא בחי' קדושת ביהמ"ק הצריכה דרישה וחיפוש, וביותר הוא בחי' מקום המזבח שהוא מטיל שלום אחר לכן אין להניף עליו ברזל (תחומא יתרו ז), ולכן הוא מוריד דמעות כאשר אדם מגרש את אשתו (משן צ), כי עניינו הוא להטיל שלום. ולכן החיפוש אחר קדושת המקדש ומקום המזבח, הוא בחי' בקש שלום ורדפהו [ולכן כאשר נרדף דוד המלך משאול, והוא רדף וביקש את השלום, דרש ג"כ באותה שעה אחר מקום המקדש, כי שניהם הם בבחי' דרישת השלום]. וכאשר מצאו את פך השמן לקדש את ביהמ"ק ומקום המזבח, היה בבחי' כלי מחזיק ברכה והדליקו ממנו שמונת ימים, כי השלום הוא כלי מחזיק ברכה כנ"ל.

ולפי אשר קדושת ביהמ"ק היתה מיוסדת על הדרישה אחר השלום, לכן כאשר היה מעשה קמצא ובר קמצא (משן טו) שהיה היפך השלום, נגרם מזה חורבן ביהמ"ק. ולרמז על קדושת ביהמ"ק אשר היא היפך ממעשה זה, היה מעשה חיפוש ומציאת הפך שהוא בבחי' בקש שלום כנ"ל, ולכן 'מצא פך' הוא בגי' קמצא. ובכל יום אומרים פרק 'איזהו מקומן של זבחים', והוא בחי' חיפוש ודרישה אחר מקום המזבח. ומבואר בפוסקים (בת יוסף א"ה א) כי נוהגים דוקא באמירת פרק זה לפי שאין בו מחלוקת, והיינו כי בזה הוא בחי' שלום אשר בו מייסדים את קדושת ביהמ"ק.

ראובן תיקן את הרציחה של קין ע"י הצלת יוסף

וישמע ראובן ויצילתו מידם ויאמר לא נבנו נפש, ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו, למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו (לו, כא-כג).

אמרו חז"ל (ב"מ פד). שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון, שהיה יעאע"ה דוגמא ובחי' של אדם הראשון. והנה א"כ היה ראובן הבכור של יעקב, באיזה בחי' כמו קין בכורו של אדם הראשון. ולכן הקפיד ראובן כ"כ שלא להיכשל ברציחה, שהרי קין נכשל בזה הענין וגרם פגם גדול כאשר שפך את דמי הכל אחיו. ומפני כן בא ראובן להציל את יוסף מידי אָחיו, לתקן ולמנוע את הפגם של שפיכות דמים.

והנה קין טען ואמר אל הקב"ה 'השומר אחי אנכי' (ד, ט), ובטענה זו רצה להצדיק את עצמו, במארו כי אין שמירת אחיו מוטלת עליו, אלא הקב"ה הוא המנהיג את כל הבריאה והוא שומר את הכל. וטען בזה כי אם למעשה נהרג הכל, הרי ודאי היתה עליו גזירת מיתה מן השמים, וא"כ אין הוא חייב מאומה על הריגתו, כי לא היה אלא שליח השגחה העליונה, ולא היתה לו בחירה חופשית בדבר כלל (ע' בפרוש המלבי"ם). אכן אין בספרים כי טעה קין בדבריו, לפי שלא היתה שום גזירה על הכל שיהרג, אלא נגזרה עליו הגזירה להימסר בידי בעלי בחירה שיוכלו לעשות בו כרצונם. ולכן קין שהחליט להרגו, עשה זאת בבחירתו החופשית, ואשם הוא בדבר.

ובזה מבואר ביותר איך תיקן ראובן את פגמו של קין. כי הוא ציוה להשליך את יוסף אל הבור אשר היו בו נחשים ועקרבים (שבת כב), והיה זה בכדי להציל את יוסף מן ההריגה. ומבאר האוה"ח הק' דהיינו מפני שרצה להוציא את יוסף משליטת בעלי הבחירה, ולהכניסו בשליטת בעלי חיים שאינם בעלי בחירה, כי אז ינהגו בו מן השמים כפי הגזירה העליונה בלבד, עכ"ל. ולפי הנ"ל היינו שרצה לעשות הדין משעונו של קין, כי על הכל לא היתה הגזירה אלא להימסר בידי בעלי בחירה, ואז חטא קין והרגו בבחירתו. ולכן בא ראובן והציל את יוסף מידי בעלי הבחירה, שהם לא יפגעו בו ויהרגוהו אם לא נגור עליו כן מן השמים.

ובזה יש לפרש את דברי חז"ל (ויק' לה, ח) 'כי אם היה ראובן יודע שהפסוק מכתוב עליו וישמע ראובן ויצילתו מידם, היה טוענו ומוליכו אל אביו'. והוא תמוה, למה היה זה גורם לראובן להביאו אל אביו. אכן לפי המבואר א"ש, כי ראובן בעצמו היה תוהו ומסופק שמא נזרה מיתה על יוסף ח"ו, אלא שלא רצה להשאיר את הדבר בידי בעלי בחירה שיכולים להזיקו גם אם לא נגור עליו כן, ומסרו בידי גזירת שמים. אבל אם היה יודע שהכתוב אומר עליו כי במעשה זה הציל את יוסף מידם, והיינו מפני שאכן לא היתה עליו גזירת מיתה ולכן לא היו הנחשים והעקרבים יכולים להרגו, א"כ אם היה יודע זאת, היה בודאי מצילתו לגמרי ומביאו אל אביו.

יוסף היה בחי' ממוצע בין האבחה וישבטים

ויראו אחיו כי אותו אהב אביהם מכל אחיו, וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום (לו, ד).

אמר הכתוב (לו, א) אלה תולדות יעקב יוסף וגו', וזו היא ההקדמה לפני מעשה מחלוקת יוסף והשבטים. כי אכן היה יוסף עיקר תולדותיו של יעקב כמו שפירש רש"י, ולכן היה נחשב ראש לכל השבטים. ויתר על כך, שהיה נחשב במדרגה נעלית יותר מהשבטים, כי הוא היה ממוצע בין מדרגת האבחה ל"מדרגת השבטים" [וכמו שנאמר עליו (טז, כד) משם רועה אבן ישראל, ופירש רש"י שהוא נוט' אב בן, להורות על מדרגתו של יוסף המקשר את האבחה ו"בניהם]. ועל כך נחלקו השבטים, וסברו כי בחנם הוא בא להשתרר עליהם, ואין זה נכון שיש בו מעלה מיוחדת עליהם.

והנה מפני מעלתו היתירה של יוסף, שנחשב באיזו בחי' כחלק מן האבחה"ק, היו נחשבים מנשה ואפרים בניו כראובן ושמעון (פח, ה), דהיינו כמו בני האבחה"ק [ועבורם זכה בשני חלקים באר"י, בבחי' בכור הנוטל פי שנים]. ולפי טענת השבטים על יוסף נמצא כי אין דבר זה נכון, אלא רק הוא נחשב לאחד מן השבטים ולא שני בניו. וא"כ יש לרמוז על מחלוקתם של יוסף ואחיו במנין השבטים, כי אם מנשה ואפרים נחשבים כמו השבטים, נמצא כי יש י"ג שבטים, ואם אין הדבר כן, הרי כי יש רק י"ב שבטים. וזה נרמז בשמות הפרשיות העוסקות במחלוקתם, כי בפרשת וישב נזכרה המחלוקת של השבטים עם יוסף, ולכן 'ישב' נוט' י"ב שבטים. ואילו בפרשת וישג נתגלה יוסף בקדושתו הנעלית אל אחיו, עד שנבחרו מפניו ולא יכלו לענות אותו, וזוה הודו למעלתו היתירה, ולכן 'ישג' נוט' י"ג שבטים.

[עוד יש לבאר במנינים אלו של י"ב ו"ג. כי הנה מדרגת האבחה"ק הוא מה שגילו את אחדות הבורא ית' הנעלית מכל חילוק וגבול, למעלה מגדרי העולם. ואילו י"ב השבטים הם בבחי' הגבול, וכידוע שהם היו כנגד י"ב גבולי אלכסון אשר הוא שורש ענין הגבול, כי היו צריכים לגלות את השראת השכינה בתוך הגבולים. ויוסף הצדיק שהיה ממוצע בין השבטים והאבחה"ק, עבד לקשר את מדרגת הגבול עם למעלה מן הגבול, שהוא בחי' י"ג בני' 'אחד'. ולכן 'יוסף' הוא בני' י"ג פעמים י"ג, בחי' התכללות י"ב הגבולים עם בחי' אחד שלמעלה מן הגבול. ולכן ע"י עבודתו של יוסף עלה מנין י"ב השבטים להיות י"ג, כי הוא קישרם בבחי' האבחה"ק כנ"ל].

וכאשר באו השבטים אל יוסף לפני שהדו והכירו במעלתו, וכמו שכתוב עליהם (פח, ה) והם לא הכירוהו. עמד יוסף ואמר להם כי מרגלים הם, והם ענו ואמרו לו כי אינם מרגלים, והוסיפו ואמרו (שם, י) שנים עשר עבדוך אחים אנחנו בני איש אחד וגו' והאחד אינו, ויוסף ענה להם (פח, ז) הוא אשר דברתי אלכם לאמר מרגלים אתם. והיינו כי 'מרגלים' הוא בני' י"ב שבטים, ושטען עליהם יוסף על כך שהם עדיין במדרגת י"ב שבטים, כי אינם מכירים במעלתו הגורמת להם להיות י"ג שבטים. ולכן כאשר אמרו לו כי הם שנים עשר אחים [האחד אינו - שאין להם בחי' אחד שהוא י"ג], חזר וטען עליהם כי הוא אשר דיבר אליהם שמרגלים הם.

וא"י באריה"ק (לקי"ת שלה) כי נשמות השבטים התעברו בנשמות המרגלים שהלכו לתור את הארץ, וכנ"ל אשר מרגלים הוא בני' י"ב שבטים, כי י"ב השבטים התעברו בנשמות המרגלים. ולכן אמר הקב"ה (במדבר יג, א) איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו, כי היו צריכים לתקן את החסרון שהיה אצל השבטים ע"י שיעוררו את בחי' 'איש אחד' שהוא בני' י"ג שבטים.

ג.

טענת השבטים למסור את יוסף לישמעאלים

ויאמר יהודה אל אחיו וגו' לכו ונמכרו לישמעאלים וידינו אל תהי בו (לו, כו-כז).

יש להבחין מה שאמר יהודה כי אם ימכרוהו לישמעאלים הרי זה נחשב ו'ידינו אל תהי בו', והרי בזה הם שולחים את ידם בו למכרו לישמעאלים.

הנה נחלקו השבטים על יוסף על מה שלא היה נכנע אל יהודה, ובאמת היינו כי יש שני עניינים כלליים בקדושת ישראל והם שורש למלכות יוסף ומלכות יהודה, וטענו השבטים כי יוסף צריך להינעם ליהודה לתת יתרה שאת כח ותוקף לעניינו. והנה שני עניינים אלו בקדושת כלל ישראל, עומדים לעומת שני ראשי אומות העולם עשו וישמעאל, כי יוסף הוא שטמו של עשו (ב"ר ע"ג), והוא הלהבה השולמת בקש של עשו (עפ"ה א, י), וכן אמרו

הבורא ב"ה, והוא נזקק לנס גשמי של פך השמן, שלמרות שאין בו שמן אלא כדי להדליק יום אחד בלבד הוא דלק יום נוסף, אך כאשר גם נס זה לא הספיק כדי להביא את האדם לכלל התפעלותו ואמונה בהקב"ה, היה צורך להגדיל הנס שהנרות ידלקו יום נוסף, וכן הלאה. ולכן סברו בית שמאי שסדר הדלקת הנרות צריך להיות 'פוחת והולך', כי הרי עיקר הנס הוא הנס הפנימי, וכל יום נוסף שבו התרחש נס גשמי הוא רק סימן לניתוק מהעולם הפנימי, ואין ענין לציין דבר שאינו שבה לישראל.

לדברי בית הלל 'מוסיף והולך' כדי שגם החיצוניים ביותר יכירו לכל הפחות בנס הגשמי

ואף בית הלל שנחלקו על בית שמאי וסבורים שסדר הדלקת הנרות הוא 'מוסיף והולך', אין הם חולקים על סברת בית שמאי, אלא בהיות שורש אנשי בית הלל ממידת החסד, לכן בבואם לקבוע את סדר הדלקת הנרות, הם התבוננו מהו האופן שישפיע על יותר אנשים להתפעל מניס' הקב"ה, ולכן קבעו שיהיו מוסיפים והולכים, שאף האנשים שהם חיצוניים ביותר ואינם מתפעלים אלא מנס גדול, יוכלו להתעורר מנס זה ולבוא לידי חיזוק אמונתם בהקב"ה.

בימי חנוכה ניתן להשיג נפלאות התורה למעלה מההשגת השכל האנושי

והנה בימים אלו של ימי החנוכה ישנם גילויים מיוחדים של נפלאות התורה בבחינה של למטה מעשרה טפחים, ומי האיש החכם ויבן זאת, ולא יחמיץ הזדמנות יקרה זו, להשיג השגות גבוהות בהבנת התורה"ק.

עבודת האדם לתור ולחפש תמיד אחר פנימיות הדברים

וצריך לזכור שעיקר הנס הוא ביום הראשון בו לא התרחש נס באופן גשמי, אלא כל מהותו של יום זה הוא הנס הפנימי, ועבודת האדם הוא לחפש תמיד אחר פנימיות הדברים, וכדברי דוד המלך בתהלים (קה, ד) 'בקשו פניו תמיד', דהיינו שתמיד צריך לבקש ולחפש את הפנימיות, כי כל כוננת התורה"ק היא שהאדם יחיה בעולם הזה חיים רוחניים ופנימיים, באופן שגם הגוף הגשמי של האדם יהיה בבחינה של נשמה, וכמו שראו אצל צדיקי אמת שחיו בעולם הזה אך כל כולם היה חטיבה אחת של נשמה ושל חיים רוחניים, וכשפותחים את הספרים הקדושים של תלמידי הבעש"ט כמו נועם אלימלך וקדושת לוי וכדו' ורואים את דבריהם הקדושים נוכחים לראות שלמרות שחיו בעולם הזה נדמה כאילו חיו בעולם אחר, אכן כן הוא האמת שחיו בעולם אחר לגמרי, כי כל מהותם היה חיי נשמה וחיים רוחניים, וכמוכן שיש בזה מדרגות שונות, גבוה מעל גבוה, אך כל אחד ואחד צריך להשתדל ולהתאמץ לפי מדרגתו ולפי יכולתו להתרומם כמה טפחים מעל גבי הקרקע, ולא להיות שקוע לגמרי בתוך העולם הגשמי.

והדברים אמורים ביתר שאת וביתר עז בזמננו אנו, שאנשים כל כך שקועים בחיי התוהו בעולם הזה, וטפוסים תמיד בחיפוש אחר הנאות ותאוות העולם, ונראה כאילו הם סבורים שלעד יחיו בעולם הזה. אלא עיקר האדם הוא הנשמה בקרבן הקיימת לעולם, ואילו הגוף אינו רק לבוש גשמי לנשמה, וכאשר האדם חי בעולם הזה בידיעה ובהכרה זו, הוא זוכה להמשיך את האור הפנימי למטה מעשרה טפחים, וזוכה לעשות להקב"ה דריה בתחוננים, ויעזור השי"ת שנוכח להתגלות אורו של מלך המשיח ברחמים במהרה בימינו, אמן.

חז"ל (ב"ר שם) מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל. ואילו קל"י ישמעאל אשר היה רובה קשת (פ"א, ט), נכנת בידי מלכות יהודה אשר עליהם נאמר (ש"ב א, מ) ללמד בני יהודה קשת. [כי קדושת יהודה הוא כח התפלה אשר היא בחי' קשת, כמו שפירש רש"י על בחרבי ובקשתו (פ"ח, כב) דהיינו בחכמתו ותפלתו. ובהם הם מכניעים את קל"י ישמעאל הנקרא על שם (טו, א) כי שמו ה' אל עניך, וכן נאמר עליו (כ"א, י) וישמעאל אלקים את קול הנער, שנראה שיש לו שייכות ואחיה ח"ו בענין התפלה, אבל כח התפלה בתיקונו מנעו אותו ומסלק את אחיותו].

ולכן כאשר לא נכנע יוסף אל יהודה, טענו עליו השבטים כי בזה הוא נותן כח לקל"י ישמעאל, אשר מעתה לא יהיו נכנעים תחת יד יהודה העומד לעומתם, לפי שיוסף הצדיק גם אינו נכנע אליו. וזה היו דברי יהודה, שלא ישלחו הם את ידיהם ביוסף להמיתו, אלא יתנו אותו בדבר אשר ידיו של יוסף בעצמו הביאו זאת, והיינו בידי ישמעאלים אשר הוא גרם שיהיה להם כח.

שם גדול

וקדוש

בעולמך:

חנוכה ווערט

נתגלה די 'נקודה

פנימית' פון דער

וועלט

א. מאי חנוכה: א פנימיות'דיגע התחדשות

דער פנימיות'דיגער מענטש איז שטענדיג פריש | דער חיצוניות'דיגער מענטש פארלירט די התחדשות אין דער מיטן | די גאנצע וועלט האט א פנימיות | די התחדשות פון חנוכה פונקט אינמיטן א תקופה | דאס זענען איידעלע געפילן וואס מען קען עס נישט אנכאפן גופניות'דיג | אויף יענער וועלט זענען די זאכן פשוט | צדיקים לעבן יעצט מיטן אור הגנוז פון לעתיד | זיי זענען באהאלטן ווייל זיי זענען נישט באקוועם אויף דער אפענער וועלט | אפילו צדיקים מפורסמים זענען אויך צדיקים נסתרים

ב. ועל המלחמות: די מלחמה צווישן די יוונים און חשמונאים

חכמת יון איז געבויעט אויף חיצוניות'דיגע חושים | מען רעדט וועגן חיצוניות'דיגע נבראים | מען גלייבט נאר אין טבע ח"ו ווייל דאס איז א חיצוניות'דיגע זאך | נישטא קיין התחדשות אין חכמת יון | אין חכמת יון איז דער גוף דער גאנצער מחותן | אין חכמת יון קוקט מען אויפן דריידל און נישט אויף ווער עס דרייט דעם דריידל | אין חכמת יון איז דער עיקר די זעקס ימי המעשה | די תורה איז געבויעט אויף נשמה'דיגע חושים | מען רעדט וועגן פנימיות'דיגע מושגים | מען גלייבט אז דער רבש"ע איז מחדש די טבע | מען לעבט מיט התחדשות יעדע רגע | אין תורה איז די נשמה דער גאנצער מחותן | אין תורה איז דער עיקר דער מיטל-פונקט פונעם דריידל וואס דרייט אלעס | אין תורה איז שבת דער עיקר פון דער בריאה

ג. כח הנצחיות גיבט אונז סבלנות צו ווארטן אזוי לאנג אויף משיח

אידן ווארטן שוין אזויפיל יארן אויף ביאת המשיח | די פלא פון ווארטן אזוי לאנג | דער כח פון ארץ רוח קומט פונעם נצחיות פון עולם הבא | עס נעמט זיך ווייל בפנימיות האט מען שוין א שייכות מיט דעם אור פון משיח | א זאך וואס איז נצחיות האט מען גענוג צייט צו ווארטן דערויף | מען איז שטארק מיטן אמת - אפילו אויב עס דויערט צייט | דאס איז דער כח פון משיח איינצונעמען די גאנצע וועלט צום אויבערשטן | האמת עד לעצמו - מען דארף נאר זיין שטארק דערמיט | מען צינדט א קליין ליכטל און דאס וועט באלייכטן די גאנצע וועלט

.א.

מאי חנוכה: א פנימיות'דיגע התחדשות

מאי חנוכה?

כדי אנצוכאפן אביסל דעם מהות פון חנוכה און צו פארשטיין וואס איז די 'נקודה' פונעם יום טוב, וועט מען דורכגיין בכלליות די פרטים וואס דער יום טוב דרייט זיך ארום זיי, און דערנאך וועט מען מסביר זיין וואס איז די פנימיות'דיגע נקודה וואס איז מקשר די אלע זאכן, אז אלע עניני חנוכה האבן שייכות און אלץ צילט צו איין נקודה.

א קורצע איבערזיכט אויף עניני חנוכה

דער נס פון חנוכה הייבט זיך קודם אן מיט דער צרה וואס כלל ישראל האט געליטן פון 'גלות יון'. דארף מען פארשטיין: וואס איז דער מהות פון גלות יון? און פארוואס הייסט עס פונקט 'יון'? אזוי אויך ווייסט מען אז זייער כח איז געווען מיט חכמות חיצוניות. דארף מען פארשטיין: וואס איז דער גדר פון חכמות חיצוניות? און פארוואס הייסט עס 'חיצוניות'? אזוי אויך פארשטייט מען אז חנוכה איז דער 'זה לעומת זה', דער אור פון חנוכה איז א פארקערטע סארט חכמה, א 'חכמה פנימיות'. דארף מען דאך פארשטיין: וואס איז דער מושג 'חכמה פנימיות'? שפעטער האט מען מנצח געווען די יוונים און עס איז געשען א נס מיטן 'פך שמן' אז עס האט געברענט אכט טעג. דארף מען פארשטיין: וואס איז בכלל דער ענין פון נרות המנורה? און פארוואס פונקט

אכט טעג? און וואס האט דאס שייכות מיטן נצחון אויף דער קליפה פון יון? שפעטער האבן חז"ל קובע געווען א יום טוב מיטן נאמען 'חנוכה' - א לשון פון 'חנוכת הבית'. דארף מען פארשטיין: וואו קומט אריין דער ענין פון 'מחדש זיין דעם בית המקדש' צום יום טוב פון נצחון אויף די גזירת הדת און חכמות חיצוניות פון די יוונים? אזוי אויך האבן חז"ל מתקן געווען צו צינדן לעכט יעדע נאכט. דארף מען פארשטיין: וואס איז דער ענין פון די לעכט? אזוי אויך דארף מען פארשטיין דעם מנהג צו שפילן דריידל אום חנוכה.

געווענליך מאכט מען א 'חנוכת הבית' ווען מען הייבט עס אן נוצן

מען וועט אנהייבן מיטן נאמען פונעם יום טוב, וועלכע ווערט אנגערופן 'חנוכה' צוליב דעם 'חנוכת הבית', וואס דעמאלט האט מען געמאכט דעם חינוך אויפן בית שני. לכאורה איז דאס זייער אינטערעסאנט, ווייל געווענליך איז דער סדר אז דער 'חינוך' פון א נייע הויז מאכט מען אין אנפאנג ווען דער הויז איז נאך ניי; ווי מען זעט ביי 'חנוכת המשכן', אז די ערשטע צוועלף טעג פונעם משכן האט מען געפראוועט א 'חינוך', אלע נשיאים האבן געברענגט די קרבנות פארן מזבח און עס איז געווען א שמחה. אזוי אויך ביים בנין בית ראשון, האט שלמה המלך געמאכט א גרויסע 'חנוכת הבית' באלד ביים אנפאנג ווען

מען האט אנגעהויבן צו נוצן דעם בנין בית המקדש, וואס דעמאלט איז דאך די שמחה גרויס, עס איז א נייע זאך, און עס הערשט א פרישקייט, דעמאלט איז דער פאסיגער זמן מחנך צו זיין דעם בית המקדש מיט א גרויסע שמחה.

דער 'חינוך' פון חנוכה איז געווען אינמיטן תקופת בית שני

ביים בית שני האט אבער דער רבונן של עולם אזוי מסבך געווען סיבות, אז דער חינוך איז נישט פארגעקומען באלד פון אנפאנג ביים התחלה, בשעת ווען מען האט געענדיגט בויען דעם בנין. לויטן חשבון איז עס געווען כמעט אין דער מיטן פון דער תקופה פון בית שני. ווייל בית שני איז געשטאנען פיר הונדערט און צוואנציג יאר, פרס האט געוועלטיגט די ערשטע פיר און דרייסיג יאר און דערנאך האט יון געוועלטיגט פאר הונדערט און אכציג יאר, און די מעשה פון חנוכה איז געשען ערגעצוואו ביים סוף פון גלות יון. קומט אויס אז דער חנוכת הבית איז געווען בערך צוויי הונדערט יאר נאכן בויען דעם בית שני. און דערנאך איז נאך געווען בערך נאך צוויי הונדערט יאר וואס עס איז נאך געשטאנען. דאס איז אן אינטערעסאנטע נקודה, אז דער רבונן של עולם האט מסבך געווען אז דער חינוך זאל זיין דוקא אין דער מיטן פונעם תקופת הבית.

נקודות:

אין דער מיטן פון דער זאך, איז דאך נישט אהער, און נישט אהין, דעמאלט איז געווענליך זייער פארשלאפן און פארטרוקנט, און דוקא דעמאלט איז געווען 'חנוכה' - 'חנוכת הבית'! צו ווייזן אז מען דארף לעבן מיט התחדשות א גאנצן צייט!

אינמיטן איז דא א לאנגע ווינטער פון וואכעדיגע טעג, וואס דעמאלט איז געווענליך דער קלענסטער התחדשות. און דוקא דעמאלט קומט דער יום טוב חנוכה און זאגט פארן איד: "יעצט איז אויך ניין יעצט קענסטו אויך קוקן אויפן פנימיות און זיך אויפפרישן!"

~
א נשמה'דיגער מענטש לעבט מיט אזעלכע סארט געפילן - וואס מען קען דאס כמעט נישט מסביר זיין פאר א צווייטן. ווידעראום, א חיצוניות'דיגער מענטש לעבט נאר מיט אזעלכע סארט מחשבות און געפילן וואס מען קען דאס גוט מסביר זיין פאר יעדן איינעם, יעדער אונזער שפירט בערך די זעלבע

דער וואס קוקט אויפן פנימיות - האט אייביג א התחדשות

מיר ווייסן אז 'חינוך' ווייזט אויף 'התחדשות'. יעדעס מאל וואס א מענטש הייבט אן א נייע זאך - צי א נייע שיעור, צי א נייע קבלה אין עבודת ה' - גייט דאס צו מיט א התחדשות, ער הייבט אן מיט א פרישקייט און שטארקייט; ווי דער חובת הלבבות זאגט: "אין חסידות כתחילתו" - נישטא נאך אזא מצב פון ערליכקייט, ווי אנפאנג פון א זאך. אבער אינאמת'ן על פי תורה איז נישטא קיין היתר אז מיט דער צייט זאל דער מענטש ווערן אלט און פארשלאפן אין עבודת ה', נאר מען דארף אייביג בלייבן פריש פונקט ווי אין אנפאנג; ווי מען זעט, אז באלד ווען אידן זענען אנגעקומען צום בארג סיני, שטייט אין פסוק (שמות י"ט א'): "ביום הזה באו מדבר סיני", זאגט רש"י: "שהיה דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו" - יעדן טאג דארף מען לעבן מיט אזא התחדשות כאילו 'היינט' איז מען אנגעקומען צום בארג סיני. אזוי אויך אין ביידע פרשיות פון קריאת שמע (דברים ו' ו'; י"א י"ג) ווערט מודגש דער: "היום", און רש"י זאגט ביי ביידע: "עס זאל זיין ניי כאילו ענק האבן עס היינט געהערט". און אזוי שטייט אין נאך פילע פלעצער אין דער תורה (זעה דברים כ"ו ט"ז; כ"ז ט). און אזוי איז בכלליות אין דער גאנצער בריאה, אז עס איז נישטא אזא זאך ווי אלט, ווייל דער רבנו של עולם באשאפט די בריאה א גאנצן צייט פונדאסניי; ווי מען זאגט ביים דאווענען: "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית" - יעדן טאג איז דא א נייע בריאה מיט א התחדשות, און ממילא דארף דער מענטש - וואס ער איז א חלק פון דער בריאה - נאכאמאל אנהייבן צו דינען דעם רבנו של עולם מיט א התחדשות. און דאס איז טאקע איינע פון די הויפט חילוקים צווישן אן עובד ה' ביז איינער וואס איז נישט קיין אמת'ער עובד ה', ווייל דער בחור וואס איז נישט אריינגעגאנגען אין עבודת ה' - אפילו אויב ער לערנט פלייסיג - ליגט ער אבער נאכאלץ אין 'חיצוניות', ער קוקט אויפן דרויסנדיגן מצב, ער לערנט ווייל עס איז יעצט אנפאנג זמן און 'יעדער' לערנט פלייסיג. אבער איינמאל עס קומט אינמיטן זמן און 'יעדער' לאזט נאך - לאזט ער אויך נאך, ווייל ער קוקט אויפן חיצוניות'דיגן בילד. ווידעראום, דער בחור וואס ער איז ערנסט אריין אין עבודת ה' - ער לערנט ווייל ער וויל טון רצון ה' און ווערן נענטער צום רבנו של עולם - אזא בחור לאזט קיינמאל נישט נאך פון דער פרישקייט, ווייל ער איז א פנימיות'דיגער! ער קוקט אויפן פנימיות! ער ווייסט אז בפנימיות איז די תורה ניי און די בריאה איז ניי! ממילא שפירט ער אין זיין עבודה יעדן טאג א נייע טעם, פונקט ווי דער התחלה.

ביי א חיצוניות'דיגער בחור איז אינמיטן זמן די מערסט פארשלאפענע צייט

ביים בית שני האט דער רבנו של עולם געפירט אז דער 'חינוך הבית' זאל זיין פונקט אין דער מיטן, נישט ביים אנפאנג און נישט

ביים גמר. כדי צו ווייזן טאקע די נקודה, אז כאטש וואס געווענליך - ביי א מענטש וואס לעבט חיצוניות'דיג - איז אין דער מיטן די קלענסטע מאס התחדשות. ווייל פון אנפאנג איז דאך די זאך פריש מיט התחדשות, אזוי אויך ביים סוף, איידער מען מאכט דעם סיום, ווערט מען אויך אויפגעפרישט, אבער אין דער מיטן פון דער זאך, איז דאך נישט אהער און נישט אהין, דעמאלט איז געווענליך זייער פארשלאפן און פארטרוקנט, און דוקא דעמאלט איז געווען 'חנוכה' - 'חנוכת הבית'! צו ווייזן אז מען דארף לעבן מיט התחדשות א גאנצן צייט! מען דארף קוקן אויפן פנימיות - וואס דארטן איז נישטא קיין שום חילוק צווישן דעם אנהייב, אינמיטן און סוף, אלעמאל איז עס די זעלבע פריש.

א בחור וואס איז פריש אינמיטן זמן איז א סימן אויף אן אמת'ער עובד ה'

נישט נאר אין בית שני - איז חנוכה געפאלן אין דער מיטן, נאר אויך היינט געפאלט חנוכה אין דער מיטן פונעם 'ווינטער זמן'. און מען זעט אז אנפאנג זמן לערנט יעדער פלייסיג, סוף זמן זעט מען אויך אסאך מאל בחורים וואס זענען זיך דעמאלט מחזק און פרישן זיך אויף ווייל זיי ווילן נישט אז דער גאנצער זמן זאל גיין לאיבוד. אבער אינמיטן זמן איז אלעמאל די ווייניגסטע התחדשות. און טאמער זעט מען א בחור וואס ווערט דעמאלט נתחדש, איז א סימן אז ער איז אן עובד ה' בפנימיות, און ער איז כסדר אין א מצב פון התחדשות, ווייל בדרך הטבע איז דאס א זמן וואס מען ווערט נישט געווענליך נתחדש.

חנוכה פרישט אויף אידן אינמיטן ווינטער

נישט נאר ביי בחורים וואס לערנען אין ישיבה מיט א סדר פון א 'זמן', נאר אויך בכלליות אין כלל ישראל, איז עס איינגעטיילט, אז תשרי איז פול מיט ימים טובים, און סוף ווינטער הייבן זיך נאכאמאל אן ימים טובים, עס קומט א פורים - וואס סיי פורים אליינס איז א גרויסער יום טוב און סיי אז עס פירט שוין אריין אינעם גרויסן יום טוב פסח. אבער אינמיטן איז דא א לאנגע ווינטער פון וואכעדיגע טעג, וואס דעמאלט איז געווענליך דער קלענסטער התחדשות. און דוקא דעמאלט קומט דער יום טוב חנוכה און זאגט פארן איד: "יעצט איז אויך ניין יעצט קענסטו אויך קוקן אויפן פנימיות און זיך אויפפרישן!". דאס איז דער ענין פון חנוכה, וואס דאס גיבט א כח פון א כסדר'דיגע התחדשות.

דער חיצוניות'דיגער בליק איז גופניות

דער ענין פון האבן אן אור אין דער 'מיטן' פון דער זאך - האט באמת נאך א טיפערן באדייט. און מיט דעם וועט מען אויך פארשטיין וואס דאס האט שייכות דוקא מיטן פנימיות'דיגן ענין פון חנוכה. די גאנצע בריאה איז בכלליות צוטיילט אויף צוויי חלקים, 'פנימיות' און 'חיצוניות'. אדער קען מען דאס רופן: 'גוף' און 'נשמה'. אדער:

'נגלה' און 'נסתר'. אדער: 'טבע' און 'השגחה'. אדער: 'עולם הזה' און 'עולם הבא'. אדער: 'גשמיות' און 'רוחניות'. און די עבודה פון א איד איז צו לעבן מיטן 'פנימיות', 'נשמה', 'נסתר', 'השגחה', 'עולם הבא' און 'רוחניות'. דאס הייסט אזוי, אויבנאויף ווען א מענטש מאכט אויף זיינע אויגן, זעט ער פאר זיך אן עולם הזה, דאס איז א חיצוניות'דיגע וועלט פול מיט חיצוניות'דיגע נבראים, וואס אלע פון זיי זענען פשוט טעכניש, אלע זענען פארבינדן מיט די חושים פונעם גשמיות'דיגן גוף און האבן א מהלך וויאזוי מען דארף עס באהאנדלען על פי 'טבע'. און אפילו א איד וואס האט אמונה, ער לערנט תורה און פירט זיך תורה'דיג - אויב אבער 'שפירט' ער, בלויז דאס וואס ער זעט מיט זיינע אויגן, איז זיין גאנצע אידישקייט זייער חיצוניות'דיג אוועקגעשטעלט, זיכער גלייבט ער אז עס איז דא עפעס העכערס, אבער פאר זיך קוקט ער אן אלעס מיט א חיצוניות'דיגן בליק.

דער פנימיות'דיגער בליק איז נשמה'דיג

אינעווייניג אין דער גשמיות'דיגער וועלט איז פארהאן א 'פנימיות'! דאס זענען איידעלע כוחות און הייליגע געפילן וואס ליגן באהאלטן אין דער פנימיות פון יעדע זאך. אזוי אויך, אינעווייניג אין יעדן מענטש איז פארהאן א 'נשמה'! ווען א מענטש איז זוכה צו אנטפלעקן זיין נשמה, ער איז נישט אזוי צוגעבונדן צו זיין גוף, נאר ער זוכט צו הערן וואס זיין נשמה זאגט - אזא מענטש הייסט א נשמה'דיגער מענטש, און א נשמה'דיגער מענטש שפירט פנימיות! ער שפירט די איידעלע געפילן און באהאלטענע כוחות וואס גופניות'דיגע מענטשן שפירן נישט. ווייל דאס איז דער גדר פון 'פנימיות', אז דאס איז נישט קיין גראבע זאך! עס איז נישט קיין גופניות'דיגע זאך וואס יעדער פארשטייט! נאר מען דארף זיין א מבין אויף דעם! מען דארף זיין אויסגעאידלט אז מען זאל דאס קענען שפירן! דער הוה-הא פון די וועלט האט נישט קיין תפיסה דערין, זיי ווייסן נישט וויאזוי מען כאפט עס אן. א נשמה'דיגער מענטש לעבט מיט אזעלכע סארט געפילן, אזעלכע סארט השגות אלקות, אזעלכע סארט אורות - וואס מען קען דאס כמעט נישט מסביר זיין פאר א צווייטן. ווידעראום, א חיצוניות'דיגער מענטש - וואס אינאמת'ן איז פארהאן אסאך מדרגות אין חיצוניות - לעבט נאר מיט אזעלכע סארט מחשבות און געפילן וואס מען קען דאס גוט מסביר זיין פאר יעדן איינעם, יעדער איינער שפירט בערך די זעלבע. דאס הייסט, עס האט א געהעריגע 'תפיסת מקום' אין דער וועלט.

דא איז עס באהאלטן - אויף יענע וועלט איז עס אפן

די אלע איידעלע השגות וואס זענען באהאלטן און פנימיות'דיג - זענען נאר באהאלטן יעצט, אין דער יעצטיגער וועלט וואס רופט זיך 'עולם הזה', אבער לעתיד לבוא, אין דער וועלט וואס רופט זיך 'עולם

די סיבה פארוואס צדיקים זענען אזוי באהאלטן. דאס איז נישט ווייל זיי האבן מורא פאר גאווה און פניות - דאס איז אפשר אויך אמת, אבער דאס איז א זייטיגע סיבה - דער עיקר סיבה איז, ווייל זייער גאנצער מהות איז באהאלטענע וועלט - זיי לעבן דאך אין א באהאלטענע וועלט - עולם הנסתר! און טאמער וועט ער נתגלה ווערן, וועט דאס אים ארויסנעמען פון זיין מקום חיותו! ער וועט שפירן אז ער איז נישט אין פלאץ און עס וועט אים שטערן! ווייל די גראבע אפענע וועלט - וואו אלץ איז אפן בהתגלות - דאס איז נישט זיין וועלט! דערפאר איז זיין גאנצע התנהגות אויף א באהאלטענע אופן. און נישט נאר א 'צדיק נסתר', נאר אפילו א 'צדיק נגלה', א רבי מיט חסידים וואס ער פירט אין דער עפנטליכקייט און מענטשן זעען זיין צדקות - איז ער אויך באהאלטן! ווייל זיין עיקר צדקות איז באהאלטן! **דער עיקר צדקות פון א צדיק איז נישט דאס וואס ער טוט, נאר דאס וואס ליגט באהאלטן אין זיין מח און הארץ! זיין 'אהבה' און 'יראה', זיין 'דביקות' און 'השגה', זיין 'נשמה' און זיין 'אמונה' - וואס דאס אלעס קען קיינער נישט זען. ער לעבט א נשמה'דיג לעבן בינו לבין קונו.**

אין דער חיצונית'דיגער וועלט - וואו אלעס איז טאפעדיג און גופניות'דיג, זענען אבער פארהאן צדיקים, וואס זיי לעבן שוין יעצט מיטן אור פון לעתיד! זיי לעבן שוין יעצט אין עולם הבא! מענטשן ארום זיי - זעען גארנישט אז דער צדיק איז בכלל נישטא, ער איז אין אן אנדערן עולם, נאר דער צדיק אליינס לעבט זיך אין דעם אור. פאר דעם צוועק האט דער אויבערשטער באשאפן דעם 'אור הגנוז', דאס איז אן אור פון לעתיד וואס דער אויבערשטער האט 'גונו' געווען פאר צדיקים! דאס הייסט, ער האט עס באהאלטן אין דער וועלט, אז דער וואס איז ראוי וועט עס מגלה זיין און זיך באנוצן דערמיט נאך זייענדיג אויף דעם עולם. דער 'אור הגנוז' איז א פנימיות'דיגער אור, וואס דאס מחשיב צו זיין דארף מען זיין א מבין דערויף, מען דארף זיין א פנימיות'דיגער צו האבן עפעס שייכות דערצו. מען דארף נוצן באהאלטענע כוחות הנפש דאס צו מגלה זיין. דאס זענען כוחות הנפש פון 'אמונה', וואס אמונה איז פונעם לשון 'אמון' - באהאלטן.

צדיקים טרעפן זיך נישט קיין פלאץ אין דער אפענער וועלט

דאס איז די סיבה פארוואס צדיקים

הבא, וועלן די אלע איידעלע השגות זיין אפן און אנטפלעקט! דארט איז א וועלט וואו עס שפירט זיך און טאפט זיך אור ה'! דארט איז די 'פנימיות' - 'חיצונית'! דארט איז דער 'נסתר' - 'נגלה'! דערפאר שטייט נישט ארויסגעשריבן בפירוש אין תורה שבכתב דער גאנצער מושג פון 'עולם הבא' - וואס די ראשונים פרעגן שוין די קושיא, פארוואס עולם הבא שטייט נישט בפירוש אין דער תורה - ווייל עולם הבא איז א וועלט פון 'פנימיות', דארט באשטייען אלע נבראים פון 'השגות' און 'אור', ממילא קען מען דאס נישט ארויסשרייבן בפירוש, דא אויף דער וועלט קען עס נישט נתגלה ווערן בפירוש. אבער ברמז איז עס יא באהאלטן אין דער תורה, אז דער נשמה'דיגער מענטש וועלכער איז מגלה דעם פנימיות, זאל קענען טרעפן דעם באהאלטענעם וועלט אין דער תורה. און דערפאר איז דער 'עולם הבא' באשאפן געווארן מיטן אור ה', ווייל דער אור י' איז בלויז איין פינטל, דאס ווייזט אז דער עולם הבא איז איין קליין פינטל וואס מען דארף עס אויפזוכן און מגלה זיין.

די צדיקים האבן שוין יעצט א לעבן פון יענע וועלט

כאטש וואס רוב מענטשן דא לעבן נאך

צדיקים טרעפן זיך נישט קיין פלאץ אין דער אפענער וועלט

דאס איז די סיבה פארוואס צדיקים

ב.

ועל המלחמות: די מלחמה צווישן די יוונים און חשמונאים

דאס אז אן 'ענין פנימי' זאל קענען נתגלה ווערן, איז א געוואלדיגער נס און מען מוז האבן דערצו אן הנהגה פון למעלה מדרך הטבע. ווייל אין דער געווענליכער הנהגה האט דער רבונן של עולם אוועקגעשטעלט אז 'פנימיות' בלייבט 'פנימיות'

'חכמת התורה' - וועלכע איז דער היפוך הגמור פון חכמת יון. 'חכמת התורה' איז מגלה אז די גאנצע בריאה האט א פנימיות און א נשמה, און עס איז נישט סתם גופניות'דיגע נבראים. דערפאר ברענגט עס צו אמונה אין אלקי ישראל, צו גלייבן אז די גאנצע וועלט - וועלכע זעט אויס ווי א גופניות'דיגע גראבע וועלט - האט דער רבונן של עולם באשאפן און ער פירט עס.

די בריאה ווערט נתחדש יעדע רגע פונדאסניי

עס שטייט אין פסוק (קהלת א' י'): "אין כל חדש תחת השמש" - אונטערן זון איז נישטא קיין נייעס. זאגן חז"ל (שבת ל"ג) נאר 'תחת השמש' איז נישטא קיין 'חדש', אבער 'למעלה מן השמש' איז יא דא 'חדש'. דער פשט איז, אז ווילאנג א מענטש קוקט נאר אויף וואס עס טוט זיך אונטערן זון - דאס מיינט 'עולם הטבע' - דעמאלט זעט ער נישט קיין שום חידושים, אבער ווען ער קוקט אויפן 'למעלה מן השמש', אויף יענע וועלט און אויף דער תורה וואס איז פון א העכערן עולם - דעמאלט זעט ער אז אלעס איז 'חדש', ווייל דער רבונן של עולם איז 'מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית'. דאס הייסט, ווען מען קוקט מיט א פנימיות'דיגע בליק, איז יעדן טאג א נייע טאג! ווייל מען קען נישט וויסן היינט - וואס מארגן וועט זיין! דער 'מארגן' איז נאכנישט דא! ווען עס וועט אנקומען דער 'מארגן' - וועט דעמאלט

חכמת יון - אלץ איז טבע און עס איז נישטא קיין התחדשות

אין 'חכמת יון' איז נישטא קיין מושג פון 'התחדשות'. ווייל זיי קוקן דאך נאר אויפן טבע, און על פי טבע ווייסט מען דאך שוין היינט - אז די זון וועט מארגן אויפשיינען! מען זעט דאך שוין יעצט דעם 'גלגל' פון דער זון, וואס דאס וועט גורם זיין אז מארגן זאל אויפשיינען די זון! דאס הייסט, אז דער 'חכמת יון' קוקט אויפן טבע ווי כאילו עס וואלט חס ושלום געווען עפעס א כח פאר זיך, כאילו עס איז א זאך וואס איז שוין דא. ממילא, איז דאך זעלבסט פארשטענדליך אז מען קען נישט מרגיש זיין קיין 'התחדשות', ווייל מיט וואס איז דען דער 'היינט' ניי? דער 'היינט' איז דאך שוין געווען באשטימט פון 'נעכטן'!? אלעס איז דאך שוין אויסגערעכנט פון פאראויס און עס איז נישטא קיין שום חידוש אין דער בריאה! דאס איז געווען דער קליפה וואס האט דעמאלט שולט געווען אויף אידן, וואס דאס האט געברענגט אז כלל ישראל איז אריינגעפאלן אין א מורא'דיגע חיצונית, אין א מורא'דיגע גופניות'דיגע בליק, און מען האט פארלוירן דעם גאנצן התחדשות אין עבודת ה'.

חכמת התורה - אלץ איז השגחה און אלעס האט א פנימיות

זה לעומת זה, זענען געשטאנען די חשמונאים וועלכע זענען געווען די צדיקי הדור, און האבן לוחם געווען קעגן דעם קליפת יון, זיי האבן געטראגן דעם דגל פון

חכמת יון - מען טוט דורך די חיצונית'דיגע בריאה

בימי בית שני האבן זיך די יוונים מתגבר געווען אויף כלל ישראל אריינצוברענגען זייער 'חכמת יון' ביי אידן. 'חכמת יון' - וועלכע ווערט אויך אנגערופן 'חכמות חיצונית' - איז א פיליזאפישע פארשטאנד אויף די נבראים פון דער וועלט. ווען דער מענטש לערנט 'חכמת יון' טוט ער דורך מיט א טיפקייט אלע ענינים וואס זענען פארבונדן מיטן גוף און מיט גופניות, און ער פארשטייט עס קלאר, עס איז אזא חכמה וואס דער גשמיות'דיגער חיצונית'דיגער שכל - קען משיג זיין. דערפאר הייסט עס 'חכמה חיצונית', סיי ווייל עס רעדט זיך בלויז פון חיצונית און סיי ווייל מען נוצט דערצו בלויז חיצונית'דיגע כוחות.

ער גלייבט נאר וואס ער זעט מיט די אויגן

דערפאר איז חכמת יון אנגעקומען צו כפירה באלקי ישראל רחמנא ליצלן, ווייל ווען א מענטש טוט זיך אריין אין 'חכמות חיצונית', באקומט ער א תכונה אז ער קוקט נאר אויף וואס זיינע אויגן זעען, ער גלייבט נישט אין עפעס אנדערש - אויסער 'חיצונית', דערפאר גלייבט ער נאר אין 'טבע' - וואס דאס זעט מען מיט די אויגן, און ער גלייבט נישט אז די גאנצע טבע ווערט געפירט בלויז דורכן עלת העילות ית"ש.

'חכמת יון' קוקט אויפן טבע ווי כאילו עס וואלט חס ושלום געווען עפעס א כח פאר זיך, כאילו עס איז א זאך וואס איז שוין דא. ממילא, איז דאך זעלבסט פארשטענדליך אז מען קען נישט מרגיש זיין קיין 'התחדשות', ווייל מיט וואס איז דען דער 'היינט' ניי? דער 'היינט' איז דאך שוין געווען באשטימט פון 'נעכטן'! ~

דער חילוק צווישן חכמת יון און חכמת התורה, 'יון' איז פארנומען מיטן 'גלגל', דאס הייסט, מיטן חיצוניות וואס דרייט זיך אינדרויסן, זאגנדיג אז דער עיקר חכמה איז צו שטודירן אלע ענינים וואס זענען פארבונדן מיטן עולם הזה. אבער די תורה איז פארנומען מיטן 'מיטל פונקט', מיטן 'פנימיות', מיט דער 'רוחניות' און 'נשמה' וואס דרייט אלעס

דער רבנו של עולם נאכאמאל מחדש זיין די גאנצע בריאה פונדאסיני! אודאי ווייסן מיר אז מרגן וועט די זון אויפשיינען, ווייל אזוי שטייט אין דער תורה (בראשית ח' כ"ב): "יום ולילה לא ישבותו", אבער נישט ווייל עס איז דא א טבע חס ושלום, נאר ווייל דער אויבערשטער איז יעדע רגע מחדש די טבע! דאס איז דער פנימיות'דיגער חיות וואס איז דא אינעם גאנצן עולם הטבע.

דער 'אור הגנוז' איז אנטפלעקט געווארן - אויטאמאטיש האבן די חשמונאים געזיגט

די מלחמה צווישן 'חכמת יון' און 'חכמת התורה' איז געווען א מלחמה צווישן 'חיצוניות' און 'פנימיות', צווישן 'טבע' און 'השגחה', צווישן 'התיישנות' און 'התחדשות'. און דער רבנו של עולם האט געהאלפן אז דער צד הקדושה האט מנצח געווען. וויאזוי איז געווען דער נצחון?! דורכדעם וואס עס איז נתגלה געווארן דער 'אור הגנוז' - וועלכע איז געווענליך באהאלטן, און נאר צדיקים האבן צוטריט דערצו - איז עס יעצט נתגלה געווארן פאר יעדן איד! איינמאל דער פנימיות'דיגער אור האט אויפגעשיינט, איז אויטאמאטיש בטל געווארן אלע פוסטע חכמות פון די יונים, און אידן האבן דערשפירט דעם אמת פון תורה און דעם אמת פון אמונה, מען האט תשובה געטון אויפן לעבן אזוי גופניות'דיג, און מען האט זיך צוריקגעקערט צו דער תורה.

א נס גדול - פנימיות ווערט נתגלה אין דער וועלט

דאס איז דער געוואלדיגער נס פון חנוכה. ווייל דאס אז אן 'ענין פנימי' זאל קענען נתגלה ווערן, איז א געוואלדיגער נס און מען מוז האבן דערצו אן הנהגה פון למעלה מדרך הטבע. ווייל אין דער געווענליכער הנהגה האט דער רבנו של עולם אוועקגעשטעלט אז 'פנימיות' בלייבט 'פנימיות', און נאר אן 'איש פנימי' קען האבן שייכות דערצו. דא איז געשען א נס אז דער פנימיות איז נתגלה געווארן פאר יעדן איינעם! דאס איז א גרויסער און געוואלדיגער נס.

יון איז פארנומען מיטן אויסערליכן דריידל - נישט מיטן מיטל-פונקט וואס דרייט עס

דאס איז מרומז אינעם נאמען 'יון' וועלכע איז בגימטריא 'גלגל', ווייל דער גאנצער קליפת יון איז אן ענין פון 'גלגלים' - א רעדל וואס דרייט זיך ארום. ווייל ווען א ראד אדער א דריידל דרייט זיך ארום און ארום - דרייט זיך עס אייביג ארום אין מיטל פונקט, וואס יענץ דרייט זיך און דורכדעם דרייט זיך דער גאנצער ריזיגער ראד. אין אנדערע ווערטער: דאס גאנצע ריזיגע רעדל איז 'חיצוניות', און דער מיטל פונקט - ארום וועמען אלעס דרייט זיך - דאס איז די 'נקודה הפנימית'. גענוי אזוי זעט אויס די גאנצע ריזיגע וועלט, וואס אלעס דרייט זיך ארום און ארום - דעם 'נקודה הפנימית', וואס דאס איז 'קודשא בריך הוא ואורייתא

וישראל', דאס איז דער חיות פון דער וועלט און דאס איז די תכלית פון דער וועלט! און דאס איז דער חילוק צווישן חכמת יון און חכמת התורה, 'יון' איז פארנומען מיטן 'גלגל', דאס הייסט, מיטן חיצוניות וואס דרייט זיך אינדרויסן, זאגנדיג אז דער עיקר חכמה איז צו שטודירן אלע ענינים וואס זענען פארבונדן מיטן עולם הזה. אבער די תורה איז פארנומען מיטן 'מיטל פונקט', מיטן 'פנימיות', מיט דער 'רוחניות' און 'נשמה' וואס דרייט אלעס.

די נקודה הפנימית דרייט די גאנצע בריאה

דער מיטל פונקט פונעם 'גלגל' - וואס דאס איז די נקודה הפנימית - רופט זיך 'כל'. כשמו כן הוא, ווייל דער נקודה, איז דער 'כל' - די 'כלליות' וועלכע איז כולל דעם גאנצן רעדל; ווי מען זעהט טאקע א רמז, אז דער מיטל פונקט פון די כ"ב אותיות זענען די אותיות כ' ל' - וואס זיי זענען פונקט אין דער מיטן פון די א' ב'. דערפאר איז דער נצחון פונעם צד הקדושה געווען דוקא אין חודש 'כסלו' - וועלכע איז די אותיות 'כל' מיט ס"ו, ס"ו איז בגימטריא 'יון' און 'גלגל', צו ווייזן אז דער צד הקדושה האט באזיגט! עס איז נתגלה געווארן אז דער גאנצער גרויסער 'גלגל' דרייט זיך ארום דעם 'כל' - די תורה - וואס דאס איז אלעס! און דערפאר שפילט מען מיטן דריידל, צו ווייזן אז מיר זענען די וועלכע דרייען דעם גאנצן רעדל - דורך אונזער תורה ומצוות.

חנוכה איז דער מיטל-פונקט פונעם בית שני

מיט דעם פארשטייט מען זייער גוט פארוואס חנוכה איז געווען פונקט אינמיטן תקופת בית שני, און אזוי אויך אינעם ווינטער זמן פאלט עס אין דער מיטן, ווייל דער נקודה פון 'אינמיטן' - דאס ווייזט אויפן 'נקודה הפנימית', וואס דאס איז דאך דער הויפט חידוש וואס איז נתחדש געווארן חנוכה, אז עס האט ארויסגעשיינט די 'נקודה הפנימית' פון דער בריאה! דער 'כל' פונעם 'גלגל' - וואס דאס זענען די פנימיות'דיגע השגות אלקות וואס די גאנצע בריאה איז א רעדל וואס דרייט זיך ארום דעם - איז נתגלה געווארן לפי שעה! און דאס האט געברענגט דעם נצחון פון 'חכמת התורה' קעגן די 'חכמת יון'. דערפאר איז דער 'חינוך הבית' געווען אין דער מיטן, צו ווייזן, אז ווען אימער אט די 'נקודה האמצעית' ווערט נתגלה, ווערט דער בית המקדש ניי!

זעקס - ימות החול און שית אלפי שני עולם הזה

ווען מען צענעמט דעם גאנצן ענין אין נומערן, ארבעט עס אזוי: דער נומער זעקס - דאס ווייזט אויפן 'גלגל' וואס דרייט זיך ארום פונדרויסן. ווייל עס זענען פארהאן 'זעקס' וואכן טעג - וואס דעמאלט ארבעט מען אין עניני עולם הזה, דאס זענען חיצוניות'דיגע טעג. אזוי אויך אינעם

כלליות פון דער וועלט, איז פארהאן 'זעקס' טויזנט יאר, וואס דעמאלט שטייט דער עולם הזה.

זיבן - איז דער מיטל-פונקט פון דער בריאה

דער נומער זיבן - דאס ווייזט אויף דער 'נקודה הפנימית' וועלכע איז פון אינעווייניג און אלעס דרייט זיך דורך איר. ווייל 'זיבן' ווייזט אויף שבת קודש, וואס כאטש וואס אויבאויף זעט אויס כאילו שבת איז דער לעצטער טאג פון דער וואך, ווייסט מען אבער אז עס איז נישט אזוי, ווי מען זאגט: (זמירות ליל שב"ק) "ימינא ושמאלא" - עס איז דא דריי טעג פון די רעכטע זייט, דאס מיינט, דריי טעג בעפאר שבת, און דריי טעג פון די לינקע זייט, דאס מיינט, דריי טעג נאך שבת, "ובינייהו כלה" - שבת וועלכע ווערט אנגערופן מיטן נאמען 'כלה' - וואס דאס איז פונעם לשון 'כל' - איז אין דער מיטן, ווייל שבת איז די 'נקודה הפנימית', די נקודה וואס איז כולל אלעס. און מען זעט דאך טאקע אז דאס איז א טאג וואס מען ארבעט נישט און מען טוט נישט גארנישט אין דער גופניות'דיגער וועלט, עס איז קודש לה! עס איז א 'יומא דנשמתא!' כאטש עס איז טאקע פארהאן א שבת - יעדע זיבעטע טאג - וואס דאס איז די 'נקודה הפנימית' פון דער בריאה - איז עס אבער באהאלטן! דא אין דער וועלט זעט מען נישט אז דאס גיבט חיות פאר דער גאנצער בריאה.

אכט - דער עולם הבא וואו עס ווערט נתגלה דער פנימיות בפרהסיא

דער נומער אכט - דאס ווייזט אויף עולם הבא, וואס דעמאלט וועט אנטפלעקט ווערן פאר יעדן איינעם אז די גאנצע וועלט לעבט אויף דער נקודה הפנימית! ווי מען ווייסט אז נאך די זיבן טויזנט יאר וועט קומען דער עולם הבא, 'הבא' איז בגימטריא אכט, דאס איז עולם השמיני, ווי דער מהר"ל זאגט א כלל (תפארת ישראל פ"א, ועוד) אז איבעראל וואו עס שטייט אין דער תורה דער ענין פון 'שמיני' - האט עס צוטון מיטן עולם הבא! ער איז עס מסביר אויף 'מילה בשמיני', אויף 'מיום שמיני והלאה ירצה' און אויף 'שמיני עצרת' וכדומה, וואס די אלע זאכן האבן שייכות מיט עולם הבא.

זעקס קני המנורה - דער מיטלסטער קנה וועלכער איז אויך געבויגן צום קודש קדשים

דער גאנצער נס חנוכה איז געווען אז מען האט געקענט צינדן די מנורה. ביי דער מנורה זעט מען דעם דאזיגן ענין. עס איז פארהאן דריי נרות פון דער רעכטער זייט און דריי נרות פון דער לינקער זייט - וואס צוזאמען איז דאס 'זעקס' - קעגן די ששת ימי המעשה, וואס דאס איז דער 'גלגל'. און אין דער מיטן איז דא דער נר האמצעי - וואס דאס איז די בחינה פון שבת. די תורה הייסט (במדבר ח' ב'): "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" - אלע זעקס לעכט מוזן זיין גענייגט צום מיטלסטן לעכט, צום 'נר האמצעי' וואס

א מענטש וואס ווייסט אז עס ווארט אים אפ אן אייביגע וועלט - וואו יאגט ער זיך?! ער האט גענוג צייט! די גאולה וועט נישט אנטלויפן! אויב עס וועט חס ושלום נישט זיין היינט - וועט עס זיין מארגן! נישט געזארגט, סוף כל סוף וועט עס אנקומען - איינמאל פאר אלעמאל!

אכט טעג - וואס דער נומער 'אכט' ווייזט אויף עולם הבא, דאס הייסט, דאס איז געווען אן 'אור נצח' וועלכע האט געשיינט ביזן עולם הנצח, ביזן עולם הבא, און פארטריבן דעם גאנצן חושך פון חכמת יון.

יעדער איד קענען אויפשיינען חנוכה

דאס איז דער מהות פונעם יום טוב חנוכה. עס איז א יום טוב פון 'פנימיות', א יום טוב פון חכמת התורה און אור הנשמה. חנוכה איז א יום טוב וואס דער רבנו של עולם איז מגלה פאר אידישע נשמות די פנימיות פון דער נשמה! חנוכה ווערט נתגלה דער 'אור הגנוז', דער באהאלטענער אור פון מלך המשיח וואס וועט נתגלה ווערן לעתיד לבוא. וואס געווענליך איז עס מיוחד פאר צדיקים, וואס בלויז זיי קענען זיך באנוצן מיט דעם אור, אבער אום חנוכה עפנט זיך עס אויף פאר יעדן איינעם! חנוכה קען יעדער מרגיש זיין דעם טעם פון איידעלע השגות און העכערע אורות!

די שייכות צווישן מנורה מיטן נצחון אויף קליפת יון

דערפאר איז געשעהן דער נס חנוכה דוקא מיט דער מנורה, ווייל ווי געזאגט, דער עיקר כח הנצחון וואס די חשמונאים האבן מנצח געווען דעם קליפת יון איז געווען דורכדעם וואס עס איז נתגלה געווארן דער 'אור הגנוז', עס האט אויפגעבליצט א בליץ פונעם עולם הבא - דא אויף דער וועלט. וואס דאס איז דער 'אור המנורה' וואס שיינט 'אל מול פני המנורה', צום באהאלטענעם אור פון קודש קדשים. דאס איז געווען דער ענין פונעם באהאלטענעם 'אור הגנוז', אויפן אורו של משיח. וואס די גמרא זאגט (שבת כ"א:): "ולא היה בו להדליק אלא יום אחד" - מען האט זיך געוואונדערט, וויאזוי וועט דער קליינער 'פך שמן' - אורו של משיח - ברענען די אלע טעג, דאס הייסט, באלייכטן דעם גאנצן חושך פון גלות יון? אבער פארציילט די גמרא: "נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" - עס איז געשען א נס אז עס האט געברענט

ג.

כח הנצחיות גיבט אונז סבלנות צו ווארטן אזוי לאנג אויף משיח

דער אמת איז אן אור און וועט סוף כל סוף מנצח זיין! דערפאר שטייט ביי דער מנורה: "שיהא מדליק ועולה עד שתהא השלהבת עולה מאליה" - דו זאלסט נאר האלטן אין איין צינדן א קליין פייערל, און ווען עס וועט קומען די צייט וועט דאס קליין פייערל זיך געבן א צופלאקער! דעמאלט וועט זיין דידן נצח! די קדושה וועט מנצח זיין און באלייכטן די גאנצע וועלט

א טבע! עס איז דא אזא וועלט מיט אזויפיל רשעים און הסתרות. די כוחות - אז א מענטש זאל קענען האפן אזוי לאנג און נישט נתפעל ווערן פונעם חיצוניות'דיגן חושך, נאר זיין דבוק אינעם אור פון מלך המשיח וואס ער איז מרגיש ביי זיך אין הארץ - איז א כח פון 'אור רוח' - געדולדיגקייט. דאס הייסט, אז דער מענטש זאגט צו זיך: "איך האב צייט און געדולד! איך לעב זיך מיט א רואיניקייט און מתיונות! איך אייל זיך נישט!".

א 'נצח' יאגט זיך נישט

דער כח פון 'אור רוח', דאס גופא קומט פונעם דביקות אינעם עולם הבא. דאס הייסט, וויבאלד דער מענטש איז דבוק אין א וועלט וועלכע איז אויף 'אייביג', דערפאר איילט ער זיך נישט! איינער וואס איז א 'נצח' - איילט זיך נישט! בלויז דער מענטש וואס לעבט נאר 'חיי שעה', ער לעבט אין תאוות עולם הזה וועלכע האלט זיך נישט אויף אייביג, עס איז נאר אויף צייטווייליג, אזא מענטש איילט זיך אריינצוכאפן ווילאנג ער קען. אבער א מענטש וואס ווייסט אז עס ווארט אים אפ אן אייביגע וועלט - וואו יאגט ער זיך?! ער האט גענוג צייט! די גאולה וועט נישט אנטלויפן! אויב עס וועט חס ושלום נישט זיין היינט - וועט עס זיין מארגן! נישט געזארגט, סוף כל סוף וועט עס אנקומען - איינמאל פאר אלעמאל! דאס איז דער כח פון אידן צו ווארטן אזוי לאנג אויף דער גאולה.

משיח וועט אייננעמען די וועלט דורכן כח פון זיכערקייט אינעם אמת

נישט נאר כלפי דעם ענין פון 'ווארטן' אויף משיח - דארף מען האבן דעם כח

ברענגען מיט זיך א כלליות'דיגער געוואלדיגער אור - וועלכע רופט זיך 'אורו של מלך המשיח'. וואס דער אור ווערט אויפגעבויעט דורך אונז! אונזער תורה און מצוות מאכט כסדר גרעסער דעם אור - וועלכע וועט נתגלה ווערן ווען משיח וועט קומען! און דאס גיבט אונז א הרגש צו שפירן בפנימיות הלב אז עס איז פארהאן אזא אור! און צדיקים - מיט זייער כח הקדושה - האבן שוין יעצט עפעס א שייכות מיט דעם אור! יעדער צדיק לויט זיין מדרגה, איז מרגיש בפנימיות דעם 'אורו של מלך המשיח'! דערפאר זאגט מען יעדן טאג 'גאל ישראל' - לשון עבר - אז דער רבנו של עולם האט שוין אויסגעלייזט כלל ישראל; ווי דער זוהר הק' זאגט (ח"ג נ"ד): אויפן פסוק (זכריה י"ד א): "הנה יום בא לה" - אז דער טאג פון דער גאולה איז שוין געקומען! אין אנדערע ווערטער: בפנימיות זענען שוין צדיקים אויסגעלייזט! צדיקים האבן שוין דעם אור פון משיח בפנימיות הלב!

מען דערשרעקט זיך נישט פון קיין וועלט און פון קיין וועלטס צייט

וויפיל צדיקים זענען טאקע דבוק אינעם 'אורו של מלך המשיח' - איז דאך אבער למעשה פארהאן א חיצוניות'דיגע וועלט וואס דארט הערשט א חושך! דארט איז נישטא קיין זכר פון קיין אורו של משיח! דערפאר, שטייט מען און מען ווארט אז דער אור זאל סוף כל סוף נתגלה ווערן בפועל - טאקע אין דער חיצוניות'דיגער וועלט. און א מענטש קען האבן א חלישות הדעת, ווייל ער ביי זיך שפירט עפעס אן אור, אבער די וועלט שפייט אים אויס! די וועלט שרייט פארקערט ווי דעם! די חושך'דיגע וועלט שרייט אז עס איז דא

ער איז די 'פני המנורה', דאס 'פנימיות' פון דער מנורה. אבער עס שטעלט זיך נישט אפ ביים נומער 'זיבן'. ווייל ווען מען איז מדייק דעם לשון הפסוק זעט מען אז עס שטייט "אירו שבעת הנרות", וואס לכאורה וואלט ער געדארפט זאגן "ששת הנרות", אז די זעקס נרות זענען אויסגעדרייט צום 'פני המנורה'?! נאר מען זעט אז די תורה וויל דא מדגיש זיין אז דער 'נר אמצעי' האט אויך א פנימיות! ווייל דער 'נר האמצעי' האט געדארפט זיין גענייגט צום 'קודש קדשים'! דאס איז א בחינה פון דער 'אכטער' לעכטל! דער 'נר אמצעי' הייסט 'פני המנורה' און דער קודש קדשים הייסט 'לפני ולפנים'! עס איז נאר מער 'פנים' ווי דער נר האמצעי! "אל מול פני המנורה" - צו דעם באהאלטענעם פנימיות - פון קודש קדשים - וואס מען זעט דאס אפילו נישט, "אירו שבעת הנרות" - זאלן לייכטן אלע זיבן נרות - אריינגערעכנט דער נר האמצעי.

דער כח פון 'אור רוח'

איינע פון די תוצאות פון דעם וואס א מענטש איז צוגעבינדן צום 'עולם הבא' - איז דער ענין פון 'אור רוח'. 'אור רוח' מיינט, אז דער מענטש האט כוחות צו ווארטן און ווארטן - אפילו אויב עס נעמט זייער לאנג. ווייל עולם הבא איז אן 'עולם הנצח', א נצחיות'דיגע וועלט, וואס דארט שפילט נישט דער מושג פון 'זמן' אזא גרויסע ראלע.

אחכה לו בכל יום שיבוא, וויאזוי?

מוועט אביסל מסביר זיין דעם ענין פון 'אור רוח': יעדער איד שטייט און ווארט אז משיח זאל שוין קומען; ווי מען זאגט: "אחכה לו בכל יום שיבוא". אז מען טראכט אריין אין דעם, זעט מען אז דער כח פון האפן פאר משיח - איז כמעט 'שלא כדרך הטבע'! ווייל מען האלט שוין היינט כמעט ביי צוויי טויזנט יאר גלות, און אין די צוויי טויזנט וועידנים, שרעקליכע צרות און פיין, און א גאנצן צייט - נאך יעדע צרה - האט מען אלץ געהאפט אז דאס איז א סימן אז משיח קומט שוין. און ביי צדיקים איז דער 'בכל יום שיבוא' ממש כפשוטו! זיי זענען גרייט יעדע רגע אויפצונעמען פני משיח צדקנו! וויאזוי ארבעט דאס?

בפנימיות שפירט מען שוין דעם אור פון משיח

צו פארשטיין וויאזוי דאס ארבעט, דארף מען פארשטיין וואס מיינט 'משיח'. משיח איז נישט קיין פרטיות'דיגער צדיק וואס מען ווארט אז ער זאל אנקומען, נאר משיח וועט

פון 'ארך רוח', נאר אויך כלפי דעם ענין פון קענען 'גלייבן' אז משיח וועט קענען איבערדרייען אזא וועלט - דארף מען האבן אט דעם כח. ווייל מען זעט דאך אזא מין חושך'דיגע וועלט, א וועלט מיט הונדערטער הונדערטער מיליאנען מענטשן וואס ווייסן נישט פונעם בורא עולם, פון תורת משה און פון כלל ישראל. א וועלט מיט אזויפיל אידן וואס ווייסן נעבעך גארנישט פון אידישקייט, עס איז דא נאר א מעט מזער ערליכע אידן אויף דער וועלט. נו, ווערט שווער פאר א מענטש צו גלייבן: ווי וועט משיח קענען מחזיר זיין בתשובה די גאנצע וועלט? נאר דער תירוץ איז: משיח איז א שטארקער פנימי! ער האט א שטארקייט וויסנדיג אז דער אמת וועט מנצח זיין! ער ווערט נישט נתפעל פון א גאנצע וועלט מיט 'חיצוניות', ווייל ער איז זיכער בלי שום ספק אז דער 'פנימיות' וועט מנצח זיין דעם 'חיצוניות'! דער 'אמת' וועט מנצח זיין דעם 'שקר'! עס איז בלויז א שאלה פון צייט, אבער סוף כל סוף וועט דאס מנצח זיין! כאטש וואס דער שקר שטעלט אן א פנים כאילו ער איז דער שטארקער און ער וועט מנצח זיין, אבער צוביסלעך וועט דער שקר פאלן און דער אמת וועט ארויסשפראצן! מען דארף נאר האבן אביסל מתנות אויף דעם.

אז מען איז גוט צוגעבינדן - ווערט מען נישט צוטרייסלט

דעם כח דארף א איד נוצן סיי ביי זיך - אין זיין עבודת ה', סיי ווען ער איז משפיע פאר אנדערע און סיי בכלליות, וואס כלל ישראל דארף זיין זיכער מיטן 'אורו של מלך המשיח', אז דער אור וועט סוף כל סוף מנצח זיין.

דאס קליין ליכטל וועט מכניע זיין דעם גאנצן בארג פון חושך

יעדעס יאר חנוכה ווערט נאכאמאל נתגלה דער 'אור הגנוז', דער 'אורו של מלך המשיח' שיינט אריין אין אידישע הערצער און בדרך נס ברענט עס אכט טעג, עס באלייכט דעם גאנצן חושך פונעם גלות און קומט אן ביזן עולם הבא. עס איז א קליין חנוכה ליכטל, ווייל דער אמת דארף נישט האבן קיין געווער, קיין צוואנג און פראפאגאנדע אויף צו מנצח זיין! דער אמת אליינס איז מנצח - ווייל ער איז דער אמת! דער אמת איז אן אור און וועט סוף כל סוף מנצח זיין! דערפאר שטייט ביי דער מנורה: "שיהא מדליק ועולה עד שתהא השלבת עולה מאליה" - דו זאלסט נאר האלטן אין איין צינדן א קליין פייערל, און ווען עס וועט קומען די צייט וועט דאס פייערל זיך געבן א צופלאקער! דעמאלט וועט זיין דידן נצח! די קדושה וועט מנצח זיין און באלייכטן די גאנצע וועלט אמן.

ער זאל קענען דעם רבי'ן, וואלט ער נישט גערעדט אויף אים! נו, אויב אזוי רעדט ער דאך אויף א צווייטן... (האמינו לי, אילו היה אותו צדיק מכיר את הרבי, היה לא היה מדבר עליו כלל! הרי שהוא מדבר על אדם אחר...).

• דרכו בקודש של הרה"ק מווארקא היה להתנהג בפשטות כלפי חוץ והסתיר את דרכיו ועבודתו בקודש. פעם אחת אירעה מגיפה בגלילות ווארקא, וקיבל הרה"ק מווארקא על עצמו ללכת לגלות בכדי לבטל את המגיפה, וקם ויצא לדור באיזה מקום בדירה קטנה וצפופה, ולשם הגיעו כל החסידים אשר רצו לשחר את פניו. יום אחד התקבצו ובאו ציבור גדול עם קוויטלעך והזכרות, והתמלא הבית בהרבה אנשים עד אפס מקום. אחד מן החסידים אשר הגיע מדרך ארוכה והיה עייף ויגע מטורח טלטול הדרך, חיפש היכן יכול הוא לשבת ולפוש קצת לפני שייכנס אל הרה"ק מווארקא, ומפני שהיה הבית קטן ומלא באנשים לא מצא לעצמו מקום אלא על התנור. ומרוב עייפותו נרדם שם, ואחר שהספיקו כל האנשים שהיו בבית להיכנס אל הרה"ק מווארקא ועזבו את המקום, נשאר הוא לבדו לישון על התנור ולא שמו לב אליו כלל. ויהי בחצי הלילה התעורר החסיד פתאום משמיעת קול אנחה עמוקה המשבר כל לב, הביט החסיד סביבו לראות מהיכן הגיע הקול. והנה ראה והבחין איך הרה"ק מווארקא יושב בירכתי הבית על כסא קטן ועורך תיקון חצות, עברו כמה רגעים והחסיד שמע איך הרה"ק נאנח שוב מעומק לבו הטהור וכמעט התעלף, ותיכף הרגיש בנפשו כי אם ישאר שם עוד וישמע את אנחותיו של הרה"ק מווארקא, י'ועט ער עס נישט אויסהאלטן' (לא יוכל לשאת את שברון הלב) עד שיבא ח"ו לידי סכנה. ומיד ירד החסיד מן התנור במהירות, ורצה לברוח משם בהקדם האפשרי. ובצאתו מן הבית הרגיש בו הרה"ק מווארקא, ומיד אמר לו: 'ווארט א רגע! האסט דאך נישט געוואשן קיין נעגל וואסער...' (המתן רגע! הרי עדיין לא נטלת את ידיך...), ומיהר והביא לו מים לנטילת ידים, ואז הזהירו: 'זאלסט קיינעם נישט פארציילן!' (אל תספר לאף אחד!), ואכן רק לאחר פטירתו של הרה"ק מווארקא סיפר זאת.

• עובדא הוה אצל הרה"ק מווארקא, כאשר התקבצו ובאו הרבה חסידים אליו באחד מן הימים טובים, ואחר התפלה עברו כולם כבני מרוץ לברך ולהתברך בברכת 'גוט יום טוב'. ופתאום ראו בין הציבור איזה אדם בלתי מוכר גבה קומה ובריא בשר, וגם הוא עמד בין הציבור ודחק את עצמו, ואף דחף כמה אנשים בכח, עד שניגש אל הרה"ק מווארקא ואמר לו 'גוט יום טוב'. אכן הרה"ק לא ענה לו כלל,

• שמעתי מאת כ"ק אדמו"ר מאמשינאוו ז"ע, כי היו רגילים לכות את זקינו הרה"ק רבי יצחק מווארקא ז"ע בתואר 'תנא', והיה מפליא את הדבר, כי לא אמרו כך על צדיקים גדולים אחרים, אלא היה זה כינוי מיוחד על הרה"ק מווארקא. והאדמו"ר מאמשינאוו הוסיף לספר על כך, כי בצעירותו חלה על ריאותיו (לונגען), כי היה חלוש בטבעו. ומחמת מחלתו אסר עליו הרופא לטבול במקוה, כי הדבר היה יכול להזיק לבריאותו. אבל הוא רצה מאד לטבול במקוה, והתאונן בפני אביו הרה"ק רבי יוס'ע ז"ע על כך. אמר לו אביו: 'דער ווארקער זיידע האט געזאגט מ'קען זיך טובל'ן אין די מצוה פון ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, מ'קען זיך פארלאזן! דער ווארקער זיידע איז געוועהן א תנא'! (וקני הרה"ק מווארקא אמר שיכולים לטבול במצוה של 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם', ואפשר לסמוך עליו, שהרי זקינו הרה"ק מווארקא היה תנא!).

• בקורות דברי ימי החסידות נרשמו תקופה שהיה התנגדות מצדיקים גדולים ומפורסמים על דרכו של הרה"ק רבי רבי בונם פרשיסחא ז"ע, ושמעתי ע"ז מאת כ"ק אדמו"ר מאמשינאוו, כי זקינו הרה"ק מווארקא היה משתדל הרבה להמתיק את ההתנגדות הגדולה כנגד דרכו של רבו הרה"ק הרבי רבי בונם, ולצורך כך אף היה נוסע אל הרבה צדיקים ונפגש עמם בידדות גדולה. ואפילו אחד מן הצדיקים שהיה מתנגד חריף עד מאד על רבו והיה מרבה לדבר כנגדו בתוקף גדול, היה הרה"ק מווארקא מחזיק את עצמו בידדות עמו. עד שכמה מתלמידי פרשיסחא באו בטענות אל הרה"ק מווארקא, ואמרו לו: כי אין הם יכולים להבין איך יכול הוא להחזיק את עצמו בידדות קרובה כ"כ עם מי שמתנגד על רבו המובהק באופן חריף כזה.

ענה להם הרה"ק מווארקא: 'בדידי הוה עובדא', וסיפר, כי פעם אחת בהיותו אברך עמד באיזה ביהמ"ד עטוף בטלית ועטור בתפילין, והיה מתפלל בכוונה כאשר הטלית מכסה את פניו. פתאום הגיעו שליחי בי"ד ביחד עם אשה אחת ותפסו אותו משני צדדיו, וכך משכוהו ברחוב העיר בבזיונות גדולות עד אשר באו עמו אל חדר הבית דין. כי אשה הזאת היתה עגונה אשר בעלה ברח ממנה ולא נתן לה גט, וחיפשו אחריו בכל הערים ובכל המקומות. וכעת היה נדמה לאותה אשה כי זה האברך העומד ומתפלל בביהמ"ד הוא בעלה הבורח, ולכן מיהרה וביקשה מן הבי"ד לבא לעזרתה. אכן בהגיעם לפני הדיינים הרימו את הטלית וגילו את פניו, וכאשר ראתה האשה אותו אמרה מיד כי טעתה ואין זה בעלה כלל. ובכן אמר הרה"ק מווארקא: 'האט מען דען מיך מבזה געוועהן?! מ'האט דאך געמיינט איך בין א צווייטער, האט מען דאך מיר נישט מבזה געוועהן?! (וכי ביוז אותי?! והרי חשבו שהנני אדם אחר, וא"כ לא ביוז אותי כלל!). ולפי זה סיים ואמר: 'גלייבט'ס מיר, ווען

אלא הראה לו 'פייג' באצבעותיו, והלך הלה כלעומת שבא ויותר לא ראו אותו בווארקא [וכנראה היה הלה אחד מן החיצונים וכחות הסט"א, אשר רצה לקבל קירוב בווארקא, ולכן ריחק אותו הרה"ק ממנו]. ואמר הרה"ק רבי מנחם מאמשינאוו ז"ע על זה הסיפור: 'ס'איז נישט קיין פלא אז ס'האבן זיך אנגעטוהן אזוינע זאכן ביים ווארקער זיידן, דער פלא איז געוועהן אז יעדער האט אים געזעהן' (אין זה פלא שהיו נפעלים דברים כאלו אצל זקני הק' מווארקא, הפלא היה שכולם ראו אותו).